

de Moeial

België - Belgique

P.P. - P.B.

1160 Oudergem

Gemeenteplein

BC31570

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel

Gratis en onbetaalbaar sinds 1983

Jaargang 32, nr. 1

Inhoud

Nieuws

- 4 **Evaluatierapport van 'het systeem'**
Rechtenfaculteit en CaLi wijzen naar elkaar
- 5 **Sportzaal langer gesloten**
Vloer nog in onderhoud
- 6 **Maandoverzicht**
Wat u las op onze website
- 7 **Langer studeren is meer betalen**
Studenten zonder leerkrediet krijgen rekening

Reportage

- 8 **VUB krijgt Basic Fit**
Conversie werd net geen vechtscheiding
- 13 **Kotenbeleid VUB onder druk**
Alleen de privémarkt vaart er wel bij
- 16 **Brusselse onveiligheid**
Zonder cijfers is het makkelijk praten
- 24 **Zij aan zij tegen besparingen**
Hoe protesteerden studenten dertig jaar geleden?

Opinie

- 3 **Edito**
Wat krijgen we in ruil voor hoger inschrijvingsgeld?
- 23 **Fietsen in Brussel is weer hip**
Nu moeten de automobilisten er nog aan wennen
- 28 **Verhoging inschrijvingsgelden**
Gelukkig is het Grondwettelijk Hof er nog

Interview

- 11 **Guy Vanhengel**
Eerste Brusselse minister van Studentenzaken brandt van ambitie
- 20 **Reeks: Millenials zijn van alle tijden**
Christ Braeken (92): het was van te moeten

Cultuur

- 15 **Theater: De Kleine Oorlog**
In een uniform klopt je hart niet zoals het wil
- 30 **Kunsttour in de metro**
Je hebt vast nog nooit gelet op de ondergrondse kunstschaten

Colofon

Adres: Triomflaan 35, 1160 Brussel

Mail: redactie@demoeial.be

Web: www.demoeial.be

Hoofdredacteur: Ruben Claesen

Chef Nieuws: Stéphanie Romans

Chef Opinie: Joren Janssens

Redactieleden: Lars Breuls, Manly Callewaert, Charlotte De Grauwe, Sarah Fellahi, Sarah Hamdi, Quinten Joris, Ken Pieraerts, Emily Schennach, Ken Sody, Gaétan Verdikt, Paola Verhaert

Redactiemedewerkers: Eigde van der Heide, Scarlett Karoleva, Marco Muilwijk, Leen Gijbels, Sofie Van Waeyenberghe, Emma de Backere, Samia Zerkak, Margot Quix, Yannick Verberckmoes, Maud De Vos, Sabine Miedema, Liza Gordin, Lorena Dermaux, Adriaan Hoekstra

Fotografie: Manly Callewaert, Sarah Hamdi, Sarah Fellahi, Emily Schennach

Illustratie: Quinten Joris

Erededen: M. Magits, Jean-Paul Sartre, Jim Van Leemput, S. Carmiggelt, Stig Geukens, Maurice De Wilde

Lay-out: Stéphanie Romans

Eindredactie: Lars Breuls, Ruben Claesen, Charlotte De Grauwe, Leen Gijbels, Scarlett Karoleva, Ken Pieraerts, Stéphanie Romans, Emily Schennach

Verzonden naar drukker op: 18 oktober 2014

Jaarabonnement: 30 euro

Stuur uw aanvraag en adresgegevens naar redactie@demoeial.be

Oplage: 2000 exemplaren

Formaat: 236 mm x 300 mm

Verantwoordelijke uitgever: Ruben Claesen, de Moeial, Triomflaan 35, 1160 Oudergem

Bij de ballen

Bij tijd van schrijven is er nog geen definitief cijfer, maar aan een hoger inschrijvingsgeld twijfelt niemand meer. Al maanden voelen studenten zich als een wanhopige patiënt bij de dokter, die moet wachten op de uitslag. Je weet dat het slecht nieuws is, maar tussen slecht en heel slecht nieuws zit nog een wereld van verschil.

Duizend euro zal het niet worden. Die symbolische grens durft minister van Onderwijs Crevits (CD&V) niet te overschrijden. Tegelijk is het tekenend dat zelfs in deze discussie met symbolen wordt geschermd. Alsof 999,99 euro een geste is. Bovendien zal de indexatie er sowieso voor zorgen dat we over een jaar of vier toch die magische grens zullen overschrijden, ervan uitgaande dat het bedrag rond de 950 euro zal liggen.

Achter de schermen heeft het huidige vertegenwoordigingsmodel zijn grenzen bereikt. De balans tussen overheid, instellingen en studenten is inherent onevenwichtig. De discussie rond het opschorten van de opleidingsvisitaties is illustratief: studentenkoepel VVS wordt minutieus uit de besprekingen gehouden. Ook wat betreft de inschrijvingsgelden, waar VVS tegen is, zal het bakzeil halen.

Anders is het voor de universiteiten. Zij kunnen wel onderhandelen. De VUB mist zo'n vier miljoen euro door de uitschakeling van het groeipad, en moet ook nog eens vier miljoen besparen. Natuurlijk mag daar wat tegenover staan. De visitaties voor opleidingen met twee positieve beoordelingen worden opgeschort, wat voor universiteiten een vermindering van de planlasten betekent. En je kan er donder op zeggen dat VUB-rector Paul De Knop een soepeler taalregeling uit de brand zal slepen.

Rectoren zullen het nooit voor de camera's toegeven, maar eigenlijk vinden zij de verhoging van de inschrijvingsgelden helemaal zo erg niet. Liever dat, dan te moeten besparen op, pakweg, onderwijzend personeel.

De verenigde studentenvertegenwoordiging daarentegen heeft niks om over te onderhandelen. Geen universiteit met honderden docenten, geen kennismotor van honderden onderzoekers, geen tewerkstelling van duizenden personeelsleden. Het enige wat studenten kunnen doen, is *vriendelijk verzoeken*. Met een besparingsregering als Bourgeois-I wordt dat al gauw *met aandrang verzoeken*.

Totdat het besef binnensluipt dat al die verzoeken op dovemansoren stuiten. En dan komen we op straat. Zoals op 2 oktober, toen er zo'n 3000 studenten door Brussel trokken. VVS was oprecht verbaasd: zelf had de vereniging maar duizend man verwacht.

Maar zoals dat gaat bij de dokter, is het slechte nieuws enkel het begin van de ellende. Daarna moet de omgeving worden ingelicht. De besparingen worden preciezer, de kaasschaaf wordt bovengehaald. Of de botte bijl: het aanmoedigingsfonds, bedoeld voor gelijke kansen en diversiteit en bijvoorbeeld aangewend ter wille van studenten met een functiebeperking, is met een pennentrek van het budget weggestreept. 6,6 miljoen euro: geschrapt. Een veeg die mensen hun job zal kosten.

Voor de VUB bedragen die besparingen op studentenvoorzieningen 200.000 euro.

Men vergeet wat besparingscijfers doen met een mens: je zit er mee in de maag, kan er niet van slapen. Nu de cijfers voor de verschillende studentenvoorzieningen in Vlaanderen bekend zijn, zal menig diensthoofd zich in die woorden kunnen herkennen. Prijzen van de resto, huurprijzen van VUB-koten, sociale toelagen: alles komt ter discussie, elke cent wordt omgedraaid.

Ruben Claesen, hoofdredacteur

Haar in de boter tussen rechtenfaculteit en CaLi-team

DOOR RUBEN CLAESEN

De deliberaties van de eerste zitting van vorig academiejaar hebben heel wat stof doen opwaaien. Een evaluatierapport van CaLi-verantwoordelijke Viviane Jonckers, tevens vicerector Studentenbeleid, en Ragnhild Van Der Straeten heeft de verschillende data- en IT-problemen opgelist. Het rapport, dat uitkwam in augustus, was scherp voor de faculteit Rechten.

Van alle faculteiten leek de rechtenfaculteit het meest te lijden onder de problemen. Proclamaties moesten zelfs worden uitgesteld. “Wij hebben wij geen volledig zicht op wat zich daar allemaal heeft afgespeeld”, zo stelt het rapport. “Wij hebben weet van foute cijfers voor één specifiek vak waarvoor de correcte cijferlijst pas laat vrijdag is doorgestuurd (terwijl de deliberatie op donderdag had moeten doorgaan) en ook van een boel ontbrekende cijfers op externe vakken. Het is nodig dat specifiek voor deze faculteit een apart rapport wordt gemaakt op initiatief van de faculteit zelf.”

Vingerwijzingen voor 'systeem'

Voorts neemt het rapport de communicatie van de faculteit op de korrel: “Het Studentenadministratiecentrum (SAC) en IT hebben het niet geapprecieerd dat in de communicatie van de faculteit naar haar studenten en naar de universitaire gemeenschap in het algemeen systematisch 'het systeem' met de vinger werd gewezen daar waar wij vermoeden dat het dataproblemen zijn geweest die aan de oorsprong liggen van alle perikelen.” Dataproblemen die, met andere woorden, de verantwoordelijkheid zijn van de faculteit.

Wilfried Rauws, decaan van de faculteit, erkent de incorrecte cijferlijst die doorgestuurd is door een professor: “Misschien is dat toe te schrijven aan een gebrek aan ervaring met CaLi en het relatief ingewikkelde systeem. Blijkbaar konden die punten niet via de gebruikelijke excel worden aangepast en dienden de aanpassingen manueel te worden ingebracht, wat bij benadering 16 manuren heeft gekost, zodanig dat pas laat op vrijdag de cijfers konden worden doorgestuurd.”

Rauws situeert ook het probleem met het extern studiedeel: “Elke rechtenstudent moet een vak aan de ULB volgen. Bij de evaluatie van de deliberaties door de faculteiten is reeds opgemerkt dat er geen query bestaat via welke in één bewerking alle studenten kunnen worden gedetecteerd die zijn ingeschreven voor een extern studiedeel, ongeacht het aantal studiepunten ervan, zodat de punten van het vervangende studieopleidingsonderdeel tijdig kunnen worden opgevraagd.” Dat euvel is doorgegeven aan het SAC.

Vermoedens

Verder is Rauws het niet eens met de suggestie dat facultaire dataproblemen aan de basis liggen: “Mijn inziens is dat vermoeden onterecht. Onze faculteit is al in februari 2014 begonnen met al de curricula van alle studenten te controleren en te vergelijken met het vroegere OMA/OPA-curriculum. Reeds vanaf februari 2014 werden verschillende tickets gelogd om de problemen te melden.” Rauws vervolgt: “Ik heb persoonlijk ook wel wat vermoedens te schetsen, die waard zijn wat ze waard zijn. Het CaLi-systeem kon de min of meer gelijktijdige verwerking van de gegevens van meerdere (grote) faculteiten niet aan. Kortom: er lijkt me wat te hebben geschort aan de capaciteit van het systeem.”

Vicerector Jonckers wenste niet te reageren op de uitleg van decaan Rauws. Het specifieke rapport over de rechtenopleiding zou ook nog niet klaar zijn.

Zowel het rapport als decaan Rauws delen overigens de mening dat de deliberaties van de tweede zitting veel beter zijn verlopen. ♦

VICIRECTOR EN CALI-VERANTWOORDELIJKE VIVIANE JONCKERS
BRON: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

DECAAN RECHTENFACULTEIT WILFRIED RAUWS
BRON: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Beschadigde vloer houdt sportzaal nog tot november gesloten

DOOR EGIDE VAN DER HEIDE

Sporters moeten nog even geduld hebben totdat zij weer gebruik kunnen maken van de grote sportzaal in gebouw L. De renovatie van de sportvloer neemt meer tijd in beslag dan gepland.

De uitloop van de werkzaamheden is te wijten aan een beschadigde dekvloer. Naast de sluitingsduur namen ook de kosten van de renovatie met bijna 70.000 euro toe. De dienst Beweging en Sport spreekt over een onverwachte gang van zaken.

Tegenslagen

Oorspronkelijk stond alleen de vervanging van de toplaag van de vloer op het programma. Deze werkzaamheden waren voorzien voor de zomermaanden, zodat de zaal aan het

begin van het academiejaar gewoon terug open kon. Echter, na het uitbreken van de oude vloer bleek de dekvloer, het fundament van de toplaag, dusdanig beschadigd dat vervanging noodzakelijk was. Maar daar bleef het niet bij.

Dirk Van de Wiele, hoofd van de dienst Beweging en Sport, spreekt van een ongelukkige samenloop van omstandigheden: “Vervolgens kregen we ook nog eens Murphy op bezoek, bij het uitbreken van de dekvloer werden er elektriciteitsdraden geraakt, dat zorgde voor nog een week extra vertraging.”

Hogere kosten

De vloer die er volgens Van de Wiele al sinds 1982 ligt was hoe dan ook dringend aan ver-

vinging toe. “De vloer werd te glad,” stelt hij, “we hadden immers weet van klachten en blessures ten gevolge van de vloer.”

De kosten voor het uitbreken van de oude, en het aanleggen van een nieuwe toplaag was in eerste instantie beraamd op 133.000 euro. Maar door de tegenslagen zijn de investeringen inmiddels opgelopen tot 170.000 euro.

Het inkomensverlies, veroorzaakt door de langere sluiting, hierbij optellend maakt een bedrag van 200.000 euro. “Deze extra kosten worden over een periode van dertig jaar afgeschreven”, aldus Van de Wiele. Met een vertraging van tien weken verwacht men de zaal op 1 november 2014 opnieuw in gebruik te nemen. ♦

HET NIEUWS STOPT NIET

Surf voor de laatste nieuwtjes naar

WWW.DEMOEDIAAL.BE

De Moeial online

15 oktober

Stuvoraad wil niet besparen op sociale toelagen

De overheidsbesparingen op het hoger onderwijs betekenen dat er 200.000 euro minder naar studentenvoorzieningen gaat. De Stuvoraad geeft zelf aan niet te willen besparen op sociale toelagen. “Wij willen niet raken aan de toelagen. Studenten met recht op een toelagen hebben het al moeilijk genoeg.” De restoprijzen houdt de raad ook liever laag. (sr)

Vlaamse geneeskundestudenten gematigd positief over federaal regeerakkoord

Het overlegplatform van Vlaamse geneeskundestudenten VGSO is te spreken over een aantal maatregelen dat de federale regering wil nemen. De studenten zijn vooral blij met inspanningen voor meer stage- en opleidingsplaatsen. (lg)

13 oktober

ULB verkiest Eric De Keuleneer als nieuwe voorzitter raad van bestuur

De ULB heeft unaniem een nieuwe voorzitter van de raad van bestuur verkozen. Eric De Keuleneer volgt Alain Delchambre op. Die laatste nam een week eerder ontslag toen bleek dat passages uit zijn toespraken geplagieerd waren. (sr)

Opschorting opleidingsvisitaties bevalt studentenraden niet

De Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) vindt het geen goed idee om de externe opleidingsvisitaties op te schorten. Daarmee reageert VVS op een voorstel van onderwijsminister Hilde Crevits (CD&V). Zij wil opleidingen met twee positieve visitaties als het ware een vrijstelling verlenen. VVS ziet liever een besparing op de planlasten en structuren van de visitaties, maar wil niet weten van een opschorting. (edb)

Solidariteitsactie ULB-studenten tegen ebola

ULB-studenten organiseren de challenge week, een solidariteitsactie ten voordele van Artsen Zonder Grenzen. Studenten liggen aan de basis van deze actie tegen ebola. Onder meer een picknick, benefietconcert en diverse maaltijden moesten de kas sponsoren. Ook was er een permanent standje aan campus-Solbosch, waar spijs en dranken werden aangeboden. (rc)

10 oktober

Onverdeeld succes voor wormenburger

De VUB-resto's bieden vanaf nu buffalowormburgers aan in hun menu's. Op de eerste dag lokte dat heel wat nieuwsgierigen: de 400 burgers waren om half twee de deur uit. Philippe Merckx, verantwoordelijke voor de resto's aan de VUB: “Wij wilden er snel bij zijn. Een duurzaam voedselbeleid is zeker iets waar de VUB mee naar voor wil komen. We willen op de eerste rij staan als het op dat soort innovaties aankomt.” (svw)

9 oktober

Openingsdebat LVS

Peter De Decker (N-VA), Eric Van Rompuy (CD&V) en Daniel Bacquelaire (MR) vertegenwoordigden de partijen van de Zweedse coalitie, terwijl Bruno De Lille (Groen!) en Michael Verbauwhede (PVDA) het opnamen voor de oppositie. Moderator van dienst was VUB-professor Dave Sinardet. (yv)

6 oktober

Nul euro inschrijvingsgeld in Duitsland

Duitse studenten betalen sinds deze maand nergens nog inschrijvingsgeld. Nedersaksen, de laatste staat waar de universiteit nog betalend was, schafte het inschrijvingsgeld af. Bachelor- en masterstudenten hebben dus kosteloos toegang tot het hoger onderwijs. Er zit een addertje onder het gras: de semesterbijdrage van sommige opleidingen kan oplopen tot 300 euro per semester. Volledig gratis is studeren er dus niet. (es)

3 oktober

Studentenbetoging in Brussel: “Bourgeois, Crevits, van ons krijg je niets!”

De Vlaamse Vereniging van Studenten kreeg zo'n 3000 studenten vanuit alle Vlaamse windrichtingen op de been. De protestmars door het centrum van Brussel betoogde tegen de aangekondigde besparingen in het hoger onderwijs en de verhoging van het inschrijvingsgeld. (evdh)

1 oktober

Peter Mertens (PVDA) stelt Cactusplan voor

Comac, de jongerenbeweging van de PVDA, haalde dinsdagavond partijvoorzitter Peter Mertens naar auditorium Q. Hij kwam uitleggen hoe zijn partij een positief alternatief ziet voor de ellende die de economische crisis met zich heeft meegebracht. Dat alternatief kreeg de naam *Cactusplan* mee. Cactus, want stekelig doch sympathiek. (yv)

Langer studeren is meer betalen

Tien euro per studiepoint extra bij onvoldoende leerkrediet

DOOR STÉPHANIE ROMANS

Sinds dit academiejaar moeten VUB-studenten die meer studiepunten opnemen dan hun resterend leerkrediet toelaat, een extra toeslag betalen. Per studiepoint komt er tien euro bovenop het gewone inschrijvingsgeld. De Studentenraad gaf eerder een negatief advies voor de nieuwe maatregel, maar de raad van bestuur van de universiteit keurde hem toch goed.

Het was afgelopen jaar eerder een zeldzaamheid: de Studentenraad die zich lijnrecht tegenover de instelling positioneerde. Het was echter goed hommeles toen de universiteit probeerde om studenten met een tekort aan leerkrediet tien euro per studiepoint meer te laten betalen om zich te mogen inschrijven. Voornamelijk het ontbreken van een aparte regeling voor beursstudenten zette kwaad bloed.

Leeg rugzakje

De maatregel verdient wat uitleg. Wat heeft de universiteit nu eigenlijk beslist? De nieuwe regeling heeft alles te maken met het systeem van het leerkrediet in Vlaanderen. Dat systeem meet de studievoortgang van studenten, maar kan heel complex worden voor studenten met flexibele studietrajecten.

Concreet werkt het als volgt: elke student start met een 'rugzakje' van 140 studiepunten. Per studiejaar zet je er gemiddeld zestig in. Slaag je in je eerste jaar voor alle vakken? Dan krijg je de zestig ingezette studiepunten dubbel terug. Na het behalen van je bachelor- en je masterdiploma, gaan er telkens punten af.

Voor modelstudenten geen vuiltje aan de lucht, maar bij studenten die vakken meenemen, een jaar verspelen in een 'verkeerde' richting en hun examens niet afleggen, kan het zakje soms leeg raken. Ook studenten die meerdere masters of bachelors doen en daarbij misschien niet altijd het modeltraject hebben aangehouden, kunnen aan het einde van de rit achterblijven met een tekort aan leerkrediet. Voor deze studenten is het dus betalen geblazen, willen ze hun opleiding nog afmaken.

Een voorbeeld: heb je nog maar tien punten over in je rugzak, terwijl je nog twintig punten van je master moet halen, dan betaal je dus voor de tien resterende studiepunten in totaal honderd euro bovenop je reguliere inschrijvingsgeld. Het bedrag kan zo al snel flink oplopen.

Hoeveel studenten er dit jaar moeten bijbetalen, is nog niet bekend. Wel denkt de universiteit al na over de facturatie van de bijkomende studiekosten. Vicerector Studentenbeleid Viviane Jonckers legt uit: "In de meeste gevallen krijgen studenten een basisfactuur voor het vaste bedrag en later de facturen voor de inschrijving op vakken. We zijn nog aan het bedenken wat de meest optimale timing is om de factuur voor de tien euro te sturen. Doe je dat te vroeg, dan zijn er veel nufactureringen. Ben je te laat, dan verwacht de student de extra kosten niet meer."

Welkom bij de club

De VUB is niet de enige universiteit die studenten met onvoldoende leerkrediet extra laat betalen. Aan de KU Leuven en de Universiteit Hasselt tel je ook tien euro extra neer.

Anders dan de KU Leuven neemt de VUB geen specifieke bepaling voor beursstudenten met te weinig leerkrediet op in het Onderwijs- en Examenreglement. De wetgeving bepaalt namelijk een ander decretaal maximumbedrag dat een instelling bijkomend aan beurs- en bijna-beursstudenten mag vragen. De Vlaamse overheid bepaalde dat bijna-beursstudenten maximum 5,4 euro per studiepunten mogen bijbetalen. Voor beursstudenten is dat slechts 0,70 euro per studiepoint. In Leuven betalen beursstudenten zelfs geen bij-

komend studiegeld. Ook de VUB zal zich aan deze wetgeving moeten houden.

Groener gras bij de burens?

Toch zijn er ook heel wat universiteiten die een ander beleid hebben. De wetgeving bepaalt immers enkel maximumbedragen, maar instellingen mogen evengoed beslissen om helemaal geen extra studiekosten aan te rekenen. In Antwerpen en Gent gaan ze anders te werk. Daar wordt een student met onvoldoende leerkrediet in principe geweigerd, behalve als de student in kwestie een bachelor of master afgerond heeft en nog een aansluitende opleiding wil volgen. Dan mag je verder studeren zonder extra studiekosten. Kristaan Versluys, onderwijsdirecteur van de UGent, verduidelijkt: "In de bachelor geldt bij wijze van spreken het principe 'op is op'. Zonder voldoende leerkrediet is inschrijving niet meer mogelijk. Studenten kunnen uiteraard wel tegen zo'n beslissing in beroep gaan."

Voor studenten die al een bachelor- of masterdiploma hebben behaald, is het een ander verhaal in Gent. Versluys: "Die studenten kunnen zich wel inschrijven voor een aansluitende opleiding. Daar hoeven ze geen verhoogd studiegeld voor te betalen, omdat we ervan uitgaan dat er voldoende studievoortgang bewezen is omdat de student al geslaagd is voor de voorgaande opleiding. Wij kiezen ervoor om geen extra kosten aan te rekenen omdat we niet zouden willen dat meer vermogende studenten met onvoldoende krediet zich wel nog zouden kunnen inschrijven en de minder vermogende student niet." ♦

VUB en Basic Fit herstellen band

Strubbelingen in verband met conversie lijken van de baan

DOOR RUBEN CLAESEN

“We hebben hier ook virtuele spinning. Je kan dan door de Pyreneeën fietsen, bijvoorbeeld voor beginners. Heel tof.” Pyreneeën? Voor beginners? “Ja, maar dan door een vallei, hè.” In Basic Fit is sinds kort veel mogelijk. Zo veel zelfs, dat de multinational zich in de pps-constructie tot de VUB verhoudt als David tegen Goliath. En bijna was dat helemaal verkeerd gegaan.

De rondleiding had ons net naar de kleedkamers gebracht. Helemaal gerenoveerd. Tussen het douchend mannelijk naakt tonen drie heren in casual kledij de pissingen. Ook gloednieuw. Er is een scherpje op de bovenkant van het urinoir geïnstalleerd, dat reclame voor Basic Fit afspeelt in uitstekende videokwaliteit. Ook de menselijke behoefte mag een ervaring zijn.

Markt in beweging

Er wordt dan ook heel wat geïnvesteerd in de clubs van Basic Fit op de campussen van Jette en Etterbeek. In de club in Jette alleen al voor zo'n 600.000 euro tijdens de laatste maanden. Aan de basis ligt een nieuwe investeerder: de Britse investeringsmaatschappij 3i, onder andere hoofdaandeelhouder van discountwinkel Action, nam in november 2013 een meerderheidsaandeel ter waarde van 154 miljoen euro.

Tim Spruytte, Marketingmanager van Basic Fit: “In het begin wilden ze enkel investeren in Basic Fit, maar niet in Health City.” Health City is het zustermerk van Basic Fit. Ze behoren tot dezelfde groep, en kennen dezelfde aandeelhoudersstructuur. Spruytte: “3i geloofde dan ook eerder in de lowbudgetmarkt. Die was nieuw en bleek lucratief te zijn.”

Nochtans was die tendens al eerder ingezet, nog voor de komst van 3i. In sneltreinvaart moest Health City, gericht op het middensegment van de prijsklassen, plaatsruimen voor prijsbreker Basic Fit. Spruytte: “Om je een idee te geven: tweeënhalf jaar geleden waren er zo'n zeventig Health City's en twaalf Basic Fit's. Nu is de balans totaal omgekeerd:

nog slechts drie Health City's en 117 Basic Fit's.” Het zou de fitnessclubs op de beide VUB-campussen niet anders vergaan.

De massaconversie begon toen andere lagekostenclubs opgestart werden, zoals Jims en Fit For Free, op wandelafstand van Health City-vestigingen. Spruytte: “Het effect op onze clubs was enorm. Dan moet je snel reageren. Als je een jaar wacht, zie je je club leeglopen en moet je sluiten. Zo is de bal aan het rollen gegaan. Alleen de drie Health City's met het trouwste ledenpubliek hebben we zo behouden: aan Kunst-Wet, in Antwerpen-Zuid en Sint-Lambrechts-Woluwe.” Niet toevallig plaatsen met meer bovengemiddeld bemiddelde bezoekers. Spruytte: “Het hangt ervan af wat de mensen willen betalen. Ze zijn prijsbewuster. Vergeet niet dat fitness enkele jaren geleden nog 50 tot 60 euro per maand kostte.”

Dirk Van de Wiele, VUB-diensthooft van Beweging en Sport, was zelf nog jarenlang actief in de privésector. “De war on budget is in de periode 2004-2005 begonnen in Engeland. Op fitnessgebied zijn zij pioniers. Londen alleen al telt zo'n 160 verschillende fitnessclubs. Daar zijn echt exclusieve clubs bij, waar een jaarabonnement 3.000 pond kost. Bij ons is die schifting er niet zodanig. Een premiumlidmaatschap bij Health City kost bijvoorbeeld 89 euro per maand. Voor echte exclusieve clubs betaal je in België tussen 120 en 150 euro per maand.”

De lowbudgetclubs zijn dan wel in opkomst, kleine en lokale fitnesszalen blijven volgens Van de Wiele wel de hoofdmoot uitmaken. “Ik noem dat de mom and pop-clubs: de studen-

“Er zijn nog maar drie Health City's en 117 Basic Fit's.”

ten die bijvoorbeeld aan de VUB afstuderen, een oude kruidenierszaak kopen, renoveren tot fitnessclub en die samen met hun partner uitbaten. Zij moeten nu keihard vechten tegen beter uitgeruste en goedkopere clubs als Basic Fit, maar hebben wel het voordeel van een persoonlijker contact met de klant. De ketens vertegenwoordigen zo'n 30 tot 40 procent van de markt.” En het marktaandeel van Basic Fit op de lagekostenmarkt? Spruytte: “Dat schat ik op zo'n 80 tot 90 procent zijn.”

En Basic Fit wil nog meer groeien. Het doel is 200 clubs. Spruytte: “Dit jaar komen er nog veertien bij, en volgend jaar nog eens een tiental. Laatst vertelde een lid van de club in Moeskroen, op 400 meter van de grens, me dat de Basic Fit daar erg druk was. Of wij daar niks aan konden doen. Ik heb gezegd dat we dat oplossen, maar niet zozeer in de club zelf. Zie je, die club trekt erg veel Fransen aan, omdat lowbudgetfitness in Frankrijk zo goed als onbestaande is. Dankzij onze nieuwe investeerder gaan we daarom een nieuwe club kopen, net voorbij de grens, in Noord-Frankrijk. Dat zal ook onze strategie hier zijn: als het, ondanks alle clubs in de buurt, te druk wordt, dan zoeken we gewoon een extra pand. Voor ons is dat ook een beetje business. Een te volle club is voor niemand leuk, dat schaadt onze reputatie. Een lege club natuurlijk ook. Het is zoeken naar een balans.”

BRON: STEPHANIE ROMANS

“Als je goed nieuws slecht gaat communiceren, dan wordt dat slecht nieuws.”

Contractbreuk

Zoeken naar de balans, dat is ook het geval voor de relatie tussen VUB en private partner. De publiek-private samenwerking verliep de afgelopen jaren niet van een leien dakje. Van de Wiele: “De club in Jette, tevens hoofdzetel voor België en Luxemburg, is vorig jaar al geconverteerd naar Basic Fit.

Begin juli van dit jaar kwam dan de vraag om ook die van Etterbeek om te bouwen. Beide partners betraden een spanningsveld: voor Basic Fit was het vooral van belang dat de conversie op campus-Etterbeek snel gebeurde, maar voor de VUB prevaleerden de interne reglementen: het dossier moest onder andere eerst langs Studentenraad en Bestuurscollege passeren.” Op dat laatste heeft Basic Fit niet gewacht. Zonder enig officieel akkoord, transformeerde Health City naar Basic Fit.

Die vliegensvlugge conversie zorgde zelfs bijna voor een definitieve breuk tussen beide partners. Van de Wiele: “Wij kunnen het ons

niet permitteren om onze eigen procedures niet te respecteren.” Intern werd er daarom nagedacht over het vaststellen van een contractbreuk en het instellen van een juridische procedureslag, maar die piste verliet de VUB al snel. “Dan zou immers de continuïteit van onze dienstverlening in het gedrang komen”, vervolgt Van de Wiele. “Twee à drie jaar konden we de fitness dan niet gebruiken. Daar wint niemand bij, noch de VUB, noch de private partner, noch de student.”

Daar stopten de problemen niet. Eveneens begin juli kregen alle leden van de toenmalige Health City op campus-Etterbeek een brief met verkeerde informatie over de aanstaande tariefwijzigingen. Nationale communicatie werd dus tevens naar VUB-studenten, die nochtans van een voordeeltarief genieten, gestuurd. Sprutte: “Dat was een fout van mij. Rond die periode waren er dertien conversies, en van de club in Etterbeek zijn we domweg vergeten om de mensen met studententarief uit de database te filteren. Zij kregen dan ook een brief alsof ze een standaardlid waren. Ver-

volgens probeerden we dat te corrigeren met een sms, maar daarmee is exact dezelfde vergissing gebeurd. Het waren niet echt de twee leukste weken uit onze geschiedenis.”

Van de Wiele was er niet tevreden mee. “Die kinderziektes moeten eruit. Nu wil ik gewoon verbetering zien. Immers, als je goed nieuws slecht gaat communiceren, dan wordt dat slecht nieuws. Ik merk nu wel verbetering. Nu het academiejaar is begonnen, is de verwarring al veel minder.” Hij begrijpt ook wel waarom Basic Fit die conversie zo snel wilde doorvoeren. “In september en oktober is er immers een piek in de abonnementenverkoop. Een latere conversie zou meer administratie betekenen, vermits er dan nog meer abonnementen meteen of op termijn omgezet moeten worden.”

Nog méér administratie dan nu, want de abonnees van Health City krijgen het prijsverschil sowieso al in rekening gebracht. Ofwel onmiddellijk, ofwel bij opzegging of verlenging. Sprutte vult aan: “Een latere conversie was ook nadeliger voor de student. Die is met tarieven van Basic Fit immers beter af.” ➤

BRON: STÉPHANIE ROMANS

Publiek < privaat

Een van de redenen voor de strubbelingen, was het verschil in grootteorden tussen beide partners. Vroeger was het anders. De eerste partner van de VUB was Sportopolis. Rector De Knop kende de leiding goed. Van de Wiele: “De Knop ging zelfs op vakantie met de twee grote mannen van Sportopolis, Yves De Bellefroid en Geert Diepers. Als er problemen waren, losten zij dat op. Zo werd er veel korter op de bal gespeeld.”

Dat gebeurt nu niet meer. Het zorgt voor frustraties bij Van de Wiele, die zelf nog werkzaam was bij Health City. “Sinds we in zee zijn gegaan met de privé, heb ik in veertien jaar tijd gesproken met twaalf clubmanagers, acht regiomanagers, vier countrymanagers en vijf marketingverantwoordelijken. Dat grote verloop bij de private partner is voor mij erg vermoeiend, want ik moet alles opnieuw uitleggen.” Hij zag bovendien de dienstverlening slabakken. “Al sinds de overname door Health City werd de begeleiding jaar na jaar minder.”

Dat alles kwam pas helemaal aan de oppervlakte toen de conversie op tafel kwam. Van de Wiele: “Wij als VUB zaten toen aan tafel met een multinational met 500 clubs, de grootste fitnessketen in Europa. Even hebben wij dan ook overwogen om met een kleinere partner in zee te gaan, die onze grieven wel zou snappen.”

Nieuw begin

Maar zoals dat wel vaker gaat, kan een impasse ook mogelijkheden bieden. De plooiën werden gladgestreken. Van de Wiele: “Nogmaals, niemand had baat bij het vaststellen van contractbreuk. Daarom dachten we: laat ons van de nood een deugd maken. Alles wat we sinds begin juli ondernomen hebben, was dan ook in onderling overleg.” Beide partners zijn inmiddels in onderhandeling over een addendum bij de exploitatieovereenkomst. Dat is noodzakelijk, vermits het concept, de tarieven en openingsuren gewijzigd zijn.

Ook andere modaliteiten zullen daarin een plaats krijgen, zoals een minimumdienstverlening in verband met begeleiding. Spruytte:

“Normaal is er geen begeleiding voorzien bij Basic Fit, maar op de universiteitscampussen doen we dat nu wel, zeker omdat we begrijpen dat dat een meerwaarde geeft en omdat studenten hier en aan de Erasmushogeschool die richting ook studeren. Als je je een beetje flexibel opstelt en openstaat om samen afspraken te maken, kom je al een heel eind.” Bovendien wordt in dat addendum een tweemaaljaarlijks overleg ingeschreven. Bij hoogdringendheid kan een van de partners het overleg ook vroeger bijeenroepen.

Het addendum zal eind oktober voorliggen op het Bestuurscollege. Zo wordt alles uiteindelijk toch geformaliseerd. Betere afspraken zouden problemen in de toekomst moeten vermijden. “Ondanks alles ben ik blij met de samenwerking. Zo hebben we een veel groter sportaanbod dan we zouden kunnen aanbieden met louter ons eigen budget en personeel”, zegt Van de Wiele. “Mijn streven is om zoveel mogelijk studenten te laten sporten. Onze private partner helpt ons daar in de eerste plaats bij.” ♦

Guy Vanhengel

“Waarom een studentenminister? Omdat ze met 65.000 zijn.”

MINISTER VAN STUDENTENZAKEN GUY VANHENGEL
BRON: MANLY CALLEWAERT

DOOR STÉPHANIE ROMANS

De Brusselse studenten hebben hun zin gekregen. Ze vroegen in aanloop van de jongste verkiezingen een minister voor Studentenzaken. Die kregen ze in de vorm van minister Guy Vanhengel (Open VLD).

De redactie maakte ruim op tijd een afspraak met de minister, in de veronderstelling dat het nog wel even zou duren voor er ruimte was in de drukke agenda van de kersverse studentenminister. Niets bleek minder waar, op 31 juli al zaten wij tegenover een goedlachse Guy Vanhengel die er duidelijk zin in had.

De studenten zijn alvast tevreden, vermoed ik.

Vanhengel: “Ja, het was een vraag van de studenten. In aanloop naar de verkiezingen hebben we zoals gewoonlijk van veel organisaties memoranda gekregen om ons te zeggen waar ze aandacht voor vragen. Van de studentengemeenschap kregen we er ook een.”

“In het begin is er wel om geglimlacht in de politiek. Waarom nu een minister voor studenten, als je weet dat er zoveel verschillende gemeenschappen zijn die een binding hebben

met Brussel? Mijn antwoord in de regeringsvorming is daarop altijd geweest: omdat ze met 65.000 zijn.”

“Brussel is de grootste studentenstad van België, alleen valt dat niet zo op omdat die gemeenschap verwatert in de stad. Alleen met Saint Vé zijn ze duidelijk herkenbaar. Het is dus een grote groep die er is, maar die niet deelneemt aan het democratisch proces. We hebben geen studenten-gemeenteraadsleden,

“Deze functie houdt me jong.”

IN ZIJN VRIJE TIJD IS GUY VANHENGEL HOBBYFOTOGRAAF. DEZE KLEINE CAMERA NEEMT HIJ OVERAL MEE NAARTOE.
BRON: MANLY CALLEWAERT

geen student-schepenen. De studenten ontsnappen zo misschien een beetje aan onze aandacht.”

Wat zijn de speerpunten voor uw beleid wat studenten betreft?

“In het overleg met de studenten komt altijd de nood aan fuifaccommodatie in het centrum terug. Dat hebben we dan ook opgepakt. Belangrijker dan de fuifzaal is het voorzien van voldoende studentenhuisvesting. Dat moeten we gaan doen met alle overheden samen. Er zijn al plannen om de legeren rijkswachtkazernes tegenover de VUB te ontwikkelen. Dat gaat geen exclusief studentenhuisvestingproject zijn, maar studentenhuisvesting moet erin geïntegreerd worden. We willen de studentenkamers ontwikkelen in de buurt van campussen zonder studentengetto's te creëren.”

“Het derde speerpunt is minder tastbaar: de reputatie van Brussel. Je hebt nu studenten die in Brussel studeren, maar een kot nemen in Leuven. Wij zouden veel liever hebben dat die studenten naar Brussel komen om mee te leven met de stad. Het beeld van Brussel is ongeveer dertig jaar geleden ontwikkeld en sindsdien nauwelijks nog veranderd. De stad heeft echter in die dertig jaar een metamorfose ondergaan. Brussel is de meest kosmopolitische stad van Europa: geen enkele nationaliteit ontbreekt en meertaligheid is hier troef.”

U wil er dus voor zorgen dat er meer koten bijkomen. Hoe garandeert u de kwaliteit van die nieuwe huisvesting?

“De komende tien jaar gaan we een tiental wijken ontwikkelen. De aanzet daarvoor geven we tijdens deze legislatuur. Aan Reyers komt er een mediapool, een interessante site voor

studentenhuysvesting: je bereikt gemakkelijk de universiteiten (VUB en ULB, nvdr.) en het centrum. Nog zo'n project is het Josaphatstation. Niemand weet dat liggen, maar ook dat gebied gaan we ontwikkelen. Hetzelfde aan Delta, waar een gloednieuw CHIREC-ziekenhuis komt. Verwacht in geen van die projecten een meerderheid aan studentenhuysvesting, maar we integreren studenten in elk van de tien projecten.”

“Aan Vlaamse kant proberen we de kwaliteit van studentenhuysvesting via Br(ik op te volgen en ervoor te zorgen dat koten die op de markt komen een label hebben. We zijn zeer tevreden met het werk van Brik. Zeker wat studentenhuysvesting betreft.”

Het labelen van koten verloopt traag. Zou u bereid zijn om Br(ik meer middelen toe te kennen om dat proces te versnellen?

“Ik heb de vraag nog niet gehad, maar moest men mij zeggen: ‘we willen daarin versnellen en uitbreiden’, dan zou ik zeker willen bekijken hoe we dat gaan doen. Als minister van Begroting vind ik dat je meer middelen altijd moet kunnen overwegen als je je prioriteiten aan het afwegen bent. Vooral als je weet dat de middelen goed besteed zullen worden. Wij vinden dat Br(ik goed draait en telkens als ze met een goed uitgewerkt, praktisch haalbaar project naar ons zijn gekomen, hebben wij er de middelen voor vrijgemaakt.”

Is er een aparte begrotingspost getiteld ‘studentenzaken’?

“Nog niet. Behalve natuurlijk de lijn voor Br(ik, die is wel identificeerbaar. We weten ook al dat er in ons investeringsprogramma een lijn moet komen voor de fuifzaal. Pascal

Smet heeft al aangegeven zich daarmee bezig te willen houden. Er staat nu nog geen bedrag achter, maar ik weet dat daar iets moet komen (*bulderlacht*). Ik vul pas een bedrag in als het project duidelijk is.”

Gaat u studenten zelf betrekken bij het beleid?

“Jazeker. Nu de studenten weten wie hun aanspreekpunt is, is het de bedoeling dat we op regelmatige basis samenzitten met de studenten om te praten over waar we staan. De Nederlandstalige studenten kunnen bij mij terecht. Voor de Franstalige studenten is het eerste aanspreekpunt Fadila Laanan (PS). De minister-president, Rudi Vervoort (PS), is de neutrale derde, de *assexué linguistique*, zoals dat in het Frans heet.”

U lijkt in elk geval zin te hebben in uw nieuwe bevoegdheid.

“Absoluut. Dat houdt me jong! (*lacht*) Ik heb goede banden met de rectoren en de verantwoordelijken bij de hogescholen. Ik probeer zo goed mogelijk met hen samen te werken. Toen ik hier tien jaar geleden begon, verzuchtte men: ‘Leuven en Gent helpen hun hogescholen en universiteiten bovenop wat Vlaanderen doet. Brussel doet dat niet.’ Dat was ook waar. Wij investeerden toen, en nu nog steeds overigens, veel in het basis- en secundair onderwijs. Maar we zijn wel beginnen zeggen: ‘Wacht eens, voor het hoger onderwijs kunnen we ook iets betekenen.’ Van daaruit is Br(ik ook ontstaan. We proberen, waar onze bevoegdheden dat toelaten, zo behulpzaam mogelijk te zijn.”◆

Stuvoraad: “Kotenbeleid is aan herziening toe”

PROTESTACTIE 30 JULI 2014. CAMPUS ETTERBEEK
BRON: LYCIA VAN ROY

DOOR SCARLETT KAROLEVA

Op 16 mei 2014 kwam het nieuws naar buiten: de VUB maakte bekend welke kotbewoners op een nieuwe overeenkomst konden rekenen, en welke waarschijnlijk niet. Uit angst voor een tekort kregen nieuwe studenten aan de VUB immers voorrang. Gevolg: heel wat toenmalige kotbewoners zouden hun kot moeten verlaten om een plekje vrij te maken.

Op deze manier zou iedere student een eerlijke kans op een kot krijgen, zo beargumenteerde de Stuvoraad haar beslissing. Er onstond veel commotie onder de kotbewoners; hen was immers min of meer beloofd dat ze met voldoende studievoortgang hun kamer konden behouden tot het einde van hun studies. Ludieke acties zoals kamperen op de campus hebben niet mogen baten. Maanden na de invoering van de nieuwe voorrangsmatregelen stellen we de vraag: waren deze nieuwe voorrangsmatregelen wel nodig?

In de e-mail die de studenten in mei ontvingen, stond vermeld welke studenten niet meer moesten rekenen op een verlenging van het huurcontract. Pas in juni kwam de officiële brief met de beslissing over de heraanvraag. Zo'n 400 studenten moesten op zoek gaan naar een woning op de private markt. Een deel van hen onvrijwillig.

Afzeggers

Nu blijkt dat veel eerstejaarsstudenten toch niet op kot zijn gegaan, waardoor veel koten alsnog leeg kwamen te staan. In Etterbeek zegden in totaal 232 studenten hun aanvraag af. In Jette waren dat er 63. Vervolgens kregen oud-bewoners, die inmiddels al een contract op de privémarkt hadden getekend,

twee maanden na hun verhuizing een telefoonje. Of ze niet alsnog een VUB-kot wilden. Met andere woorden: eerst werd de bewuste studenten een heraanvraag geweigerd, en twee maanden nadat ze hun studentenkamer leeg- en schoongemaakt hadden, mochten ze er eventueel opnieuw in trekken.

Voorbarig

Ludo Reuter, hoofd van de VUB-dienst Huisvesting: “In onze persoonlijke brief aan de studenten in kwestie hebben wij hen aangeraden om tot 22 juli te wachten vooraleer een privécontract te sluiten.” Volgens Reuter kwamen veel kotbewoners nog in aanmerking voor een kamer en hadden ze hun kot kunnen houden als ze even hadden gewacht.

De meeste studenten hebben dat, zoals wel voor te stellen is, niet gedaan. Zo vertelt Lara Craenen, die al drie jaar een VUB-kot bewoonde en samen met haar drie vriendinnen andere oorden moest opzoeken: “We zijn tijdens de blokperiode in juni al op zoek gegaan naar een nieuw kot, vooral omdat mijn kotgenoten vreesden dat we anders niets betaalbaars meer gingen vinden, of omdat sommige van hen tijdens de zomermaanden geen tijd hadden om te zoeken. Ik had liever gewacht tot in de vakantie met de zoektocht naar een nieuw kot, want dat heeft me toch wel redelijk

veel stress bezorgd tijdens de blok en examens.”

Zo heeft de verhuizing naar een nieuw kot ook andere, persoonlijker problemen met zich meegebracht. Denk bijvoorbeeld aan studenten die allang samen met elkaar op kot woonden en uit elkaar werden gehaald, of de langere afstanden die studenten nu moeten afleggen om naar de VUB te komen. Dit alles heeft uiteraard tot veel frustraties geleid, en dan zijn de hogere huurprijzen op de privémarkt nog niet vermeld.

Leegstand

Ludo Reuter laat overigens weten dat alle koten, op vijf stuks op campus-Jette na, verhuurd zijn.

De Stuvoraad vindt dat het toewijzingsbeleid aan een evaluatie toe is. Sommige raadsleden vermoeden dat er op de VUB-campusen meer leegstand is dan de officiële cijfers aangeven. Het bestuur van de Stuvoraad heeft dan ook al aangekondigd dat het beleid bijgeschaafd wordt. “Wij willen meer zekerheid garanderen aan heraanvragers, een nog snellere toewijzing van koten en proberen de situatie van beursstudenten in kaart te brengen”, zo meldt de Stuvoraad op Facebook. ♦

BRON: MANLY CALLEWAERT

Theater: De kleine oorlog

In een strak uniform klopt je hart niet zoals het wil

DOOR LARS BREULS

In *De kleine oorlog* gaat Valentijn Dhaenens met theatercollectief Skagen op zoek naar de verhalen van de kleine man in de grote oorlog.

BRON: SKAGEN

Valentijn Dhaenens bracht eerder *De grote mond* op de planken, waarin hij een collage maakte van toespraken van wereldleiders. Deze leiders van gisteren en vandaag slaagden erin om met grote woorden mensenmassa's tot oorlog aan te zetten. Mensenmassa's die vervolgens massaal en anoniem de dood in de ogen kijken. Bertolt Brecht stelde in zijn gedicht *Vragen aan een lezende arbeider* de pertinente vraag:

Elke bladzijde een zege.

Wie kookte het zegemaal?

Om de tien jaar een grote man.

Wie betaalde de kosten?

In *De kleine oorlog* gaat ook Dhaenens op zoek naar de verhalen van de kleine man in de oorlog. Hij gaat aan de slag met dagboekfragmenten, documentaires en getuigenissen. Op

het podium komt zo een veldhospitaal tot leven.

Schimmen

Een verpleegster brengt de eerste zorgen toe, krijgt vele verhalen te horen en beleeft er ook zelf. Dhaenens zet haar op een sublieme wijze neer. Ze is een typische verpleegster: verzorgend en betweterig. Haar verschijning fascineert, maar stoot ook af.

De overige personages worden geprojecteerd op een groot scherm. Het zijn vluchtige schimmen die komen en gaan, elk met een verhaal. De verpleegster luistert naar hen, helpt met het lezen van brieven, geeft hen raad, maar zwijgt ook. Woorden zijn niet altijd een troost. Dat beseft ze.

De kleine oorlog is een sobere, pakkende voorstelling. Dhaenens staat alleen op de scène, maar speelt al zijn troeven uit.

De voorstelling is een technologisch hoogstandje. Ook zang, die tot in het binnenste van de ziel raakt, hoort erbij. In zeldzame gevallen verliest de spreker me toch even, ben ik niet volledig mee met het verhaal: ook dat is de tragiek van de kleine man. Niets om over te vallen.

Andere verhalen raken je, maken je stil. De moeder die over de telefoon een herfstliedje zingt, de soldaat die in tranen luistert. Af en toe dringt ook een godvergeten besef door: gelukkig zijn zij die met hun tenen kunnen friemelen. ♦

De voorstelling toert nog tot 11 april.

We kletsen maar wat Hoe weinig we weten over onveiligheid

DOOR STÉPHANIE ROMANS

VUB-studenten voelen zich onveilig in Brussel. Onveiliger dan andere studentengroepen. Dat is althans wat blijkt uit een enquête van het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling (ATO). Opnieuw lijkt daarmee het clichébeeld van Brussel als gevaarlijke grootstad bevestigd.

Het aantal debatten over onveiligheid in Brussel is niet gering. De schietpartij in Molenbeek, waarbij een argeloze fietser in 2013 bij de jaarwisseling een kogel in de rug kreeg, maakte een storm van verontwaardigde reacties los. Een hysterisch debat over een onbegrijpelijke en tragische gebeurtenis beheerste de media nog dagen.

Niet lang daarna bleken er valse taxichauffeurs actief. Met hun schijntaxi's pikten ze jonge vrouwen op in het centrum. In plaats van de meisjes thuis te brengen, reden ze met hen naar het Terkamerenbos waar ze vervolgens werden aangerand. Andermaal bevestiging: in Brussel ben je nimmer veilig.

En dan zijn er nog buurten zoals de noordwijk die bestaan uit volle kantoren overdag, en desolate straten na werktijden. Ambtenaren die niet willen verhuizen naar een locatie op een paar honderd meter afstand. Moeten er nog voorbeelden zijn?

Het onveiligheidsdebat kent grofweg twee kampen: zij die de onveiligheid maar al te graag bevestigen en de tegenstem die beweert dat het allemaal reuze meevalt. De discussie kenmerkt zich dikwijls door anekdotiek, emotionele argumentatie en *van horen zeggen*. Echte wetenschap komt er vaak niet aan te pas.

Imagoschade

Het ATO deed wel onderzoek naar het Brussels studentenleven en vroeg studenten naar hun gevoel van onveiligheid in de stad. Het agentschap verspreidde een uitgebreide vragenlijst onder Brusselse studenten. De vragen gingen over allerlei thema's uit het studentenleven, zoals tevredenheid over de woonwijk, woonsituatie en bekendheid met verschillende diensten. Pagina 21 van de enquête was gewijd aan veiligheid. Studenten

konden door een bolletje in te kleuren aangeven of zij zich 'nooit', 'soms' of 'vaak' onveilig voelen. Daarnaast was er ruimte voor bijkomende opmerkingen.

Op die ene vraag baseert het ATO een brede conclusie over het onveiligheidsgevoel van studenten. In een tussentijdse rapportering schrijft het ATO: "Bijna 60 procent van de studenten van de VUB voelt zich 'vaak' of 'altijd' onveilig, terwijl dat cijfer in de andere universiteiten tussen 18 en 21 procent ligt."

Professor criminologie Els Enhus bekeek de enquête op vraag van *De Moed*. Het probleem zit hem vooral in de vraagstelling. "Die is te algemeen. Er is te veel ruimte voor interpretatie bij de respondenten", vindt Enhus.

Containter

Uit de ATO-enquête kunnen we dus weinig zekerheden halen als het gaat over de veiligheidsbeleving van Brusselse studenten. De methode laat te wensen over en met de conclusie gaat het ATO een stap te ver. "Al is de enquête representatief, je kan de conclusies niet zomaar aanvaarden. Onveiligheid is immers een heel breed begrip." Het ATO beseft dat ook. In een schriftelijke reactie zegt het agentschap: "Op zichzelf genomen vertegenwoordigt [de enquête] uiteraard niet de complexiteit van de onveiligheidsproblematiek in haar geheel. De vragen naar de onveiligheid waren erop gericht om te peilen naar een gevoel bij de studenten en eventueel na te gaan in hoeverre dit een van de factoren is die hen ertoe aanzetten om Brussel te verlaten na hun studie."

De conclusie is dus ongelukkig, al helemaal omdat de media graag berichtgeven over onderwerpen als onveiligheid. En net dat pu-

blieke discours over onveiligheid draagt veel bij aan het onveiligheidsgevoel.

Brussel komt over als gevaarlijke, vervuilde en problematische stad. Brusselaars die dat beeld proberen te corrigeren krijgen al snel

**Veiligheid is een
geweldig thema om
je op te profileren
en zonder cijfers kun
je als politicus
zeggen wat je wil."**

het verwijt de 'problemen niet te erkennen.' Enhus: "We mogen het bestaan van onveiligheid en onveiligheidsgevoelens niet ontkennen. Ze bestaan, en dus moet je er ook iets aan doen. De politie moet niet alleen de feitelijke criminaliteit aanpakken, maar ook het onveiligheidsgevoel proberen weg te nemen. De politie ziet haar rol echter vaak niet zo."

Mediastormen

Onveiligheid is een populair onderwerp. Zeker in combinatie met studenten doen nieuwtjes over misdaad en gevaar het altijd goed. De bekende Vlaamse socioloog en VUB-professor-emeritus Marc Elchardus bestudeerde de angst van de Vlaming en stipte in zijn research de rol van de media aan. Ook de opkomst van commerciële media heeft het onveiligheidsgevoel aangewakkerd omdat ze sensationeler zijn en meer gericht op misdaad.

"De berichtgeving over Brussel in de nationa-

PROFESSOR CRIMINOLOGIE ELS ENHUS
BRON: EMILY SCHENNACH

“België is het enige land in Europa dat geen slachtofferenquêtes meer doet.”

le pers is zeer ongenueanceerd”, zegt Enhus. “Er is sprake van ‘gevaar’, ‘onveiligheid’, ‘bendes’, noem het maar op. Regionale nieuwsmedia zoals *TV Brussel* of *Brussel Deze Week* zijn veel genuanceerder. Je voelt dat de oude tegenstelling tussen de stad en het platteland nog altijd speelt. In het ruraal gebied is het peis en vree, alle relaties zijn persoonlijk. De stad is verdorven, vol gevaar en problemen. Dat beïnvloedt de beleving van mensen nog altijd.”

Metten en weten

Media zijn dus niet altijd de beste raadgever als het om berichtgeving over veiligheid gaat. Een wetenschappelijke kijk op de zaak zou het debat, dat vaak ontspooit door emotie en opportunisme, kunnen bijsturen. België blijkt echter internationaal gezien bepaald geen koploper te zijn op het gebied van veiligheidsonderzoek.

De Veiligheidsmonitor, een landelijke en lokale slachtofferenquête, is door het ministerie

van Binnenlandse Zaken in 2009 afgeschaft. Enhus: “Ik sta met het schaamrood op de wangen als ik naar internationale congressen ga. Ik heb geen cijfers, dus eigenlijk heb ik ook niets te vertellen. België is het enige land in Europa dat geen slachtofferenquêtes meer doet. Het is onwaarschijnlijk.”

De veiligheidsmonitor moest in een besparingsoperatie van de federale politie het onderspit delven, weet Enhus. “Intussen is het een van mijn stokpaardjes geworden. Ik ben al ettelijke keren bij Binnenlandse Zaken geweest om te zeggen dat dit echt niet door de beugel kan. Politici schijnt het echter wel goed uit te komen. Veiligheid is een geweldig thema om je op te profileren en zonder cijfers kun je als politicus zeggen wat je wil.”

De cijfers

Op basis van de laatste veiligheidsmonitor (2008-2009) schreef hoogleraar Christophe Mincke nog een analyse over onveiligheid en het onveiligheidsgevoel in Brussel. Toch had

ook de veiligheidsmonitor zijn onvolmaakt-heden, met name qua toepasbaarheid op Brussel. Desondanks is ze van cruciaal belang.

Mincke stelt vast dat Brusselaars vaker slachtoffer zijn van diefstallen dan de Belgische populatie in het algemeen. Ook in relatie tot de grote steden in België, zijn de Brusselaars slechter af. Ze zijn verder ook vaker slachtoffer van geweldplegingen of geweld-dreigingen dan de gemiddelde Belg. Brusselaars hebben ook vaker te maken met vernieling van auto's, inbraak in de wagen of (pogingen tot) huisinbraak.

Brussel centrum

Dat klinkt ontstellender dan het is. Het verschil met andere grote steden is immers verwaarloosbaar. Het hogere slachtofferschap van Brusselaars hoeft bovendien niet te betekenen dat de misdrijven ook in Brussel werden gepleegd. Het vinden van een verklaring van de statistieken is dan ook minstens

zo belangrijk als de data zelf. Professor Enhus illustreert: “Je bent natuurlijk appels met peren aan het vergelijken als je beweert dat Antwerpen minder criminaliteit kent dan Brussel. Brussel is een miljoenenstad, het is een centrum van werkgelegenheid, internationale instellingen en verkeersknooppunten. Dan is het niet vreemd dat sommige delicten hier meer voorkomen. Neem nu fraude: wie wordt er in een fraudezaak voor de rechter gedaagd? Het hoofdkantoor. En waar ligt dat? In Brussel.”

Wat zegt het werkelijk slachtofferschap eigenlijk over het onveiligheidsgevoel? Enhus: “Niets.” Helemaal niets? “Helemaal niets. Dat weet ik zo zeker omdat ik gewerkt heb rond slachtofferenquêtes. De correlatie tussen daadwerkelijk slachtofferschap en onveiligheid is verwaarloosbaar.”

In zijn analyse van de laatste veiligheidsmonitor schrijft Mincke over het onveiligheidsgevoel: “Wat de gradaties van het onveiligheidsgevoel in Brussel betreft, lijkt de situatie niet rampzalig. In de eerste plaats omdat 51,91 procent van de Brusselaars in 2008 verklaarde dat ze nooit of slechts soms onveiligheidsgevoelens hadden. 35,69 procent voelde zich zelden onveilig, 10,54 procent vaak en 2,67 procent altijd. Slechts 13 procent van de bevolking heeft een groot onveiligheidsgevoel. Dat cijfer is niet verwaarloosbaar, maar plaatst de problematiek in het juiste perspectief.” Van 2002 tot 2008 bleef die situatie vrij stabiel.

Alarmbellen

Toch voelt iets meer dan tien procent van de Brusselaars zich vaak onveilig. Als dat niet aan de werkelijke criminaliteit ligt, waar komt dat gevoel dan wél vandaan? Enhus: “Bij de verklaring van onveiligheidsgevoel spelen verschillende factoren een rol. Het gaat vaak om perceptie van de omgeving: een verpauperde buurt bijvoorbeeld, waar graffiti op de gevels is gespoten of waar veel rommel op straat ligt, doet bij de meeste mensen een alarmbel rinkelen.”

Stadsontwikkeling en stedelijke planning zijn nog zo'n factor die het gevoel van onveiligheid kunnen aanwakkeren of juist terugdringen. Enhus: “Mensen zijn sneller angstig als ze het gevoel hebben dat niemand hen kan zien. Neem nu de VUB-campus in Etterbeek: vroeger was het terrein dichtbegroeid met bomen en struiken. Studenten voelden zich niet op hun gemak omdat ze niet zichtbaar waren. Een herkenbaar gevoel, maar erg rationeel is dat eigenlijk niet. Uit onderzoek blijkt immers keer op keer dat omstanders vaak

MARKT IN MOLENBEEK
BRON: WIELAND.WORDPRESS.COM

“De wijken waar mensen zich onveilig voelen, zijn net de wijken waar men mensen op elkaar propt.”

niet ingrijpen als ze getuigen zijn van criminaliteit. Maar toch hebben mensen het gevoel dat het veiliger is als ze gezien worden.”

Politieke keuzes

De architectuur en de indeling van de stedelijke ruimte zijn dus van groot belang voor de ervaring van burgers en bezoekers van een stad. Om fiasco's zoals het ambtenarenkwartier in de noordwijk te vermijden is het dus belangrijk dat de politiek de juiste beslissingen neemt. Zonder juiste onderzoeksgegevens heeft de politiek vrij spel om beleid te voeren op basis van politiek gewin zonder rekening te hoeven houden met de realiteit. “Ik neem mijn studenten elk jaar mee op een wandeling door Brussel. We gaan dan te voet via het koninklijk paleis en het justitiepaleis naar Molenbeek. Op de brug over het kanaal kondig ik meestal aan: ‘Nu gaan we Molenbeek binnen.’ Je voelt de groep verstijven. Als ze er eenmaal rondgelopen hebben vinden ze het echter een heel gezellige buurt. Zeker als er marktjes bezig zijn”, vertelt Enhus.

“Wat wil het toeval?” vervolgt Enhus. “De wijken waar mensen zich onveilig voelen, zijn net de wijken waar men mensen op elkaar propt. Ze huren aan lage prijzen en staan er economisch vaak niet goed voor, komen moeilijk aan werk en dat soort dingen. En net die wij-

ken laten we verloederen. Ik word daar ziend van. In de chique wijken rond het koninklijk paleis zie je nog geen papiertje op straat. Het contrast met de dichtbevolkte volkswijken kan niet groter. Maar je gaat me toch niet vertellen dat als Brussel erin slaagt om de hele wijk rond het paleis kraaknet te houden, dat hetzelfde in Molenbeek dan niet zou kunnen?”

Blijven hopen

Met de media als bron en onze politici als katalysator van het veiligheidsdebat schiet de burger in feite dus maar weinig op. De afschaffing van de veiligheidsmonitor belet onderzoekers om de realiteit in kaart te brengen. Beleid wordt afgestemd op buikgevoel en dat is op lange termijn onhoudbaar.

Door de zesde staatshervorming heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest er heel wat veiligheidsbevoegdheden bijgekregen. De Brusselse regering moet om die reden zelf een preventieplan opstellen. En daarbij zouden cijfers welkom zijn. Enhus: “Ik krijg de indruk dat er stilaan iets verandert. Kennelijk heeft men toch wel behoefte aan cijfers. Ik blijf nog wel sceptisch, maar er is iets aan het bewegen.” ♦

We didn't start the fire

Millenials zijn van alle tijden

TEKST EN BEELD DOOR EMILY SCHENNACH

In deze reeks gaat *De Moeial* op zoek naar twintigers van vroeger tot nu. Dit is het verhaal van Christ Braeken. Hij is geboren in 1922 en zijn levensverhaal is even waardevol als een geschiedenisboek. Een bron die zeldzaam wordt in de 21e eeuw. Midden in het volwassen worden, ontwaakte de Tweede Wereldoorlog in België. Iedereen moest zijn leven op pauze zetten. Hoe was het om een twintiger te zijn in die jaren '40 waar er al zoveel over geschreven is? Hoe was het om toen te dromen?

Christ Braeken telt 92 lentes en in zijn jonge jaren was het ‘van te moeten’.

Zijn verhaal begint als zestienjarige in Limburg, toen hij moest gaan werken in de fabriek. De oorlog onderbrak het leven van iedereen. Hij vertelt over de bewogen jaren tijdens deze Tweede Wereldoorlog en hoe je dat moest doen, wat er van je verwacht werd.

“Mijn kindertijd was mooi maar heel anders dan nu. Dat was vooral spelen en een beetje leren. In de zomerdagen waren de buurtjongens aan het ravotten en we haalden wat kattenkwaad uit bij de burens. Tegenwoordig heb je de politie aan je deur staan als je zoiets doet. Toen ik 16 jaar was, wou ik eigenlijk een vak leren. Schrijnwerker leek me wel wat. Of naar het college gaan om Latijn te studeren, dat had ik ook heel graag gedaan. Maar mijn ouders vonden dat maar niets. ‘Wat ben je daar nu mee?’, vroegen ze. Je luisterde toen naar je ouders. Dat is nu wel anders. Als je wil gaan studeren, dan ga je ook studeren. Toen kon je dat ook niet betalen. Nu krijg je een studiebeurs en wie weet wat nog allemaal. Ik ging dus in Reppel werken bij de lepel-fabriek.”

Opgeëist

“Toen ik 18 jaar was, kwam de oorlog. Je merkte daar in het begin niet heel veel van. Er vlogen wel Duitse vliegtuigen boven ons dorp, maar er waren nog geen bombardementen geweest. Dat kwam pas later. De mobilisatie van de soldaten was wel al bezig en iedere jonge man tussen 15 en 35 jaar werd opgeroepen om zich te melden. Ik zat in die leeftijdscategorie en de meesten uit de buurt zijn ook vertrokken, maar ik niet. Mijn vader vond dat niet nodig omdat volgens hem de Duitsers in een paar weken toch weer weg zouden zijn. Je wist niet wat de toekomst ging brengen. Nu, daar stond de doodstraf op als je je niet ging melden. Maar ik heb naar mijn vader geluisterd en ben de bossen in gevlucht. Ik heb de Duitsers op hun motors Wijs-hagen zien binnenrijden. Ze kwamen ook bij mij thuis kloppen, maar ik was er niet.”

“Mijn fabriek werd bezet door de Duitsers en er werd een lijst gemaakt van alle werknemers. Die werd dan naar Hasselt gestuurd en daar duidden de Duitsers mensen aan die moesten gaan werken in Duitsland. Achter mijn naam stond een kruisje. Toen was ik 20 jaar jong en had ik nog geen gezin. Op 2 de-

ember 1942 ben ik dan met de trein vertrokken. Voorbij Leipzig lieten ze me er in Lieberwolkwitz uit. We moesten daar in een metaalfabriek werken die onderdelen maakte voor vliegtuigen en tanks. De Duitsers hadden soldaten nodig om naar het front te sturen en wij moesten daar de boel draaiende houden. Wij waren de ‘opgeëisten’. Weigerde je om mee te gaan naar Duitsland, dan werd je rechtstreeks het concentratiekamp ingegeoid. Je had geen keuzes, je moest doen wat je werd opgedragen.”

Onderduiken

“Ondanks dat we 12 uur per dag moesten werken, had je wel wat vrijheid. Je moest je melden bij de wacht en dan kon je het dorp ingaan. Daar was een cinema; nu, ze draaiden wel alleen maar Duitse propagandafilms tegen Rusland, maar je kon toch weg. Er was ook een café in dat kleine dorpje waar we soms samenzaten. Ik herinner me nog dat een kameraad uit Brugge een Duits lief had. Zij werkte in de keuken. ‘Als je ons wat eten brengt, dan neem ik je mee naar België’, zei hij tegen haar. Die bracht ons dus meer eten dan we op konden en hij heeft haar daadwerkelijk meegenomen naar België (*lacht*).”

“In juni 1943 kreeg ik een brief van thuis waarin stond dat mijn vader ziek was en dat ze me nodig hadden om bij de oogst te helpen thuis. Wij hadden wat grond en een paar koeien en we moesten leveren aan de Duitsers. Ik zorgde dat ik een stempel kreeg om veertien dagen naar huis te mogen gaan. Er moest iemand voor mij borg staan, voor het geval dat ik niet meer terug zou komen. Een oudere Duitser, die nog aan de IJzer heeft gevochten, heeft dat toen voor mij gedaan. Op weg naar huis werd Keulen gebombardeerd en iedereen moest toen de schuilkelder in. Toen ik weer naar boven kwam, was alles kapot en overal was er vuur. Ook de Dom was geraakt. Na vier dagen reizen, kwam ik eindelijk thuis aan.”

Valse pas: Jan Creemers

“Na die 14 dagen ‘verlof’ heb ik me niet opnieuw gemeld. Ik heb toen besloten om onder te duiken. Die zomerdagen heb ik in stallen geslapen, boven op de zolder in het stro. De Duitsers zijn wel degelijk bij ons thuis komen zoeken, maar iedereen speelde het spel mee en zei dat ze niets meer van me gehoord hadden sinds ik terug vertrokken was. Toen kwam de winter en ben ik ondergedoken bij

een nicht van mij in Peer. Ik kreeg een valse pas: Jan Creemers, electricien uit Peer. Die kon ik dan tonen voor het geval ze me zouden aanhouden. Ik kon toen natuurlijk nergens meer komen en dus zorgde ik voor de drie kinderen van mijn nicht. Soms had ik wel het verlangen om naar huis te gaan en daar te slapen. Mijn vader bleef dan wakker om op de uitkijk te staan. Ze kwamen meestal niet ‘s nachts, maar je kon dat natuurlijk niet riske-ren.”

“Op 13 augustus 1944, ik was toen 22 jaar en het waren de laatste dagen van de oorlog, zat ik om 7 uur ‘s ochtends in de mis. Er kwam toen een man binnen en zei: ‘Wie niet in orde is met zijn papieren, ga lopen want de Duitsers houden een *raid*.’ Ik loop dus met-

“Er waren veel schrikmomenten in mijn jonge jaren. Ik heb veel beleefd en veel geluk gehad.”

een die kerk uit, samen met een andere jonge kerel. Ik zag de Duitsers en de Zwarte Brigade al afkomen met revolvers. Ze schoten een paar keer, maar hebben me gemist. Ik ben dan *weeral eens* het bos ingedoken. Twee mensen zijn die dag doodgeschoten in Wijs-hagen. Er waren veel schrikmomenten in mijn jonge jaren. Ik heb veel beleefd en veel geluk gehad.”

Doe iets met je talenten

“Als je talenten hebt, doe er dan iets mee. Mijn talenten werden vroeger niet gevorderd. Ik heb zo graag accordeon willen spelen, maar dat was niet zo belangrijk. Ik heb me dat zelf geleerd, nog voor de oorlog. Ik wou ook gaan studeren of een vak leren. Vooral in talen was ik geïnteresseerd en ik heb altijd goed kunnen leren, maar die dromen werden niet verwezenlijkt. Er waren gewoon minder mogelijkheden en vooral ook minder keuzes. En je sprak je ouders ook niet tegen. Mijn vrouw en ik hebben onze kinderen meer willen geven. Ze konden alles doen wat ze wilden. Wij zijn heel blij dat we dat konden doen. Als tip voor de jeugd: je moet altijd moed blijven hebben en als het echt tegensteekt, verander dan iets. Als er wel een mogelijkheid inzigt, blijf er dan vooral voor gaan.” ♦

Fietsen in Brussel zit in de lift

DOOR SABINE MIEDEMA

“Leerling wordt loser: de auto is niet meer cool” kopte *De Morgen* op 8 mei dit jaar. Jongeren zijn steeds minder geïnteresseerd in het halen van hun rijbewijs. Velen vinden een auto onnodig. En dat is goed nieuws voor de fiets.

FIETS KOPEN TIJDENS MARCHÉ VELO
BRON: SARAH HANDIL

In de straten van Brussel is deze verandering goed zichtbaar. Waar men een paar jaar geleden enkel de milieubewuste *einzelgänger* op een fiets met Groen!-reclame tussen de spaken trof, zijn het nu vooral de hipsters die de Brusselse straten opzoeken.

Toch is op de fiets stappen in Brussel niet altijd zonder risico. Uit onderzoek blijkt dat een Brusselse fietser gemiddeld eens om de 25.000 kilometer een verkeersongeval meemaakt. Dat brengt niet alleen persoonlijke schade en een onveiligheidsgevoel met zich mee, maar kost de sociale zekerheid jaarlijks dertig miljoen euro. En dat is dan ook de dringende oproep van de Brusselse jongeling op de fiets: verminder de fietsonvriendelijke houding bij automobilisten.

Altijd weer die hipsters

De moeilijkheid waarmee fietsers geconfronteerd worden bij het openen van de straat is niet enkel een probleem van vandaag de dag. Als we terugkijken naar de begintijden van de fietsende burgers, zien we dat niet de arme arbeider het recht op de weg probeerde op te eisen, maar dat we dat vooral te danken hebben aan de hipsters van die tijd: de bourgeoisie.

Al in 1866 werd de *vélocipède* geïntroduceerd in Brussel. Deze typische fiets met groot voorwiel maakte het mogelijk om te fietsen op straat. Op het moment van de introductie van de fiets in Brussel, was de publieke ruimte voorbehouden aan de bourgeoisie. Naar het voorbeeld van Parijs werden er grote boulevards aangelegd om over te paraderen, met de koets of met de fiets.

Rond 1900 was er een achteruitgang voor de fiets in Brussel. De fiets was niet meer alleen voor de rijke bourgeoisie, het werd ook een handig vervoersmiddel voor de arbeider om van thuis uit naar het werk te gaan. Na de introductie van de auto werd het recht van de fiets totaal ontnomen.

Mentaliteitswijziging

Tot nu. Want er vindt wederom een mentaliteitsverandering plaats. Niet enkel bij de Brusselaars zelf, maar ook de pendelaars nemen steeds vaker hun vouwfiets mee. Niemand verspilt immers graag zijn tijd in de Brusselse files.

Een mentaliteitsverandering alleen is onvoldoende. Uit recent onderzoek van Br(ik) onder duizend studenten komen een aantal drempels naar voren die studenten nog altijd beletten de fiets te nemen. Zo is de infrastructuur in Brussel nog altijd niet aangepast aan de stijgende hoeveelheid

fietsers. Betere fietspaden, meer veilige parkeerplaatsen en een betere houding van automobilisten tegenover de fietser zijn de belangrijkste behoeften van de studenten die nu nog niet op de fiets durven te stappen.

Om de 25.000 kilometer maakt een Brusselse fietser een verkeersongeval mee.

Stedelijke stimulans

Maar ook Brussel staat niet stil. Van links en rechts worden studenten gestimuleerd om op de fiets te stappen. Zo is er om de paar maanden *Marché Velo* in de Beursschouwburg, een evenement waar je een tweedehandsfiets kan kopen of kleine reparaties kan laten uitvoeren. Momenteel is de Stad Brussel bezig met de heraanleg van de centrale lanen. Die worden auto-loos, wat perfect aangeeft dat de auto steeds minder koning is.

Er is nog veel werk aan de winkel, maar hopelijk kunnen we over een paar jaar toch ook zeggen dat Brussel even fietsvriendelijk is als Amsterdam, Kopenhagen en Parijs. ♦

Al struikelend bereikt men zelden de eindmeet

Besparigen, apathie en verzet

NATIONALE STUDENTENBETOGING OKTOBER 1986
BRON: DE MOEIAL, ARCHIEF

DOOR JOREN JANSSENS

Regeringsmaatregelen zijn een mooi eufemisme voor besparingen. Tijden waarin grote staatslieden opstaan om de maat te regelen van de wals weg van de afgrond, zo luidt de tot in den treurnis herhaalde melodie. Gegroet, Louis Michel! Politieke commentatoren reppen zich nu al naar analogieën die deze begrotingsdans in mineur spiegelen aan het cijfergegoochel van wijlen premier Wilfried Martens. Voor de doden niets dan lof. In diens zesde ambtstermijn dwong hij de sociale en onderwijssector met een kille besparingslogica op de knieën. En de student? Die bleef ook toen ambivalent.

De negen regeringen van Martens drukten dertien jaar lang hun stempel op het Belgische beleid. Martens' besparingsronde, het Sint-Annaplan (1986), is nog steeds de natte droom voor al wie binnen en buiten het politiek halfrond al eens rechts kraait. De rekening die het hoger onderwijs destijds kreeg doorgeschoven, doet de huidige besparingen verbleken.

Op tafel lag een verdubbeling van het inschrijvingsgeld naar 15.600 Belgische frank (387 euro), een indirecte numerus clausus door het hanteren van strenge subsidiecriteria voor "overbevolkte en kansarme richtingen" en ten slotte een bevrozing van de sociale toelagen voor het restaurant, studentenkamers, de sociale dienst en het studieadviescentrum. Als kers op de taart kregen studenten twee

maanden extra legerdienst en een verdubbeling van de wachttijd voor een werkloosheidsuitkering.

De Moeial trok meteen aan de alarmbel: "Heel deze winkel aan regeringsmaatregelen maakt het zonneklaar dat studeren hoe langer hoe onbetaalbarer wordt, iets waar in de eerste plaats de minder begoede bevolkingscategorieën het snelst onder zullen zwichten. Droevig is dat. De Raad van Beheer, de Sociale Raad (voorloper van de huidige Studentenraad, nvdr.) en de doorsnee VUB'er zouden wel eens wakker mogen worden om tegen deze georganiseerde afbraak van de democratisering van het onderwijs flink van zich af te bijten. Vermoedelijk is het nog niet te laat." En zo zou het wezen.

Terug van nooit weggeweest

De geboorte, of beter wedergeboorte van de studentenbeweging zou niet lang op zich laten wachten. Ze bouwde verder op de funderingen van een gepolitiseerde studentengeneratie, wat vandaag veel minder het geval is. Vooral het protest dat in 1979 ontstond als reactie op de 10.000 frank (250 euro) inschrijvingsgelden, alweer een verdubbeling, was voor deze generatie hét grote verzetsvoorbeeld. "Omdat studenten toch rijkelui-kinderen zijn, kunnen zij (meestal hun ouders) flink dokken", zo verklaarde socialistisch Onderwijsminister Ramaekers destijds de oorlog.

VUB-studenten speelden een leidinggevende rol in dit nationaal protest. In aanloop naar

Niet alle studentenacties waren succesvol. Sommigen waren ronduit beschamende blunders.

de nationale betoging, die 12.000 studenten mobiliseerde, lanceerden protestcomités een succesvolle oproep om inschrijvingen te boycotten of slechts het oude inschrijvingsgeld neer te tellen. De inschrijvingsdienst werd vier weken lang ingepalmd als discussieruimte en de VUBtiik deed zeven maanden dienst als centraal hoofdkwartier. Facultaire groepen stonden in voor lokale prikacties en alternatieve discussielessen. In Gent, Leuven en Brussel waren uitgebreide stakingen. De rijkswacht ontruimde de bezette rectoraten met harde hand.

Hoewel de VUB-administratie openlijk weerde zich tegen de verhoging van de inschrijvingsgelden te verzetten, ontdekten studenten tijdens één van de bezettingen dossiers en briefwisselingen die in het grootste geheim de inning van de tweede schijf van 5000 frank inschrijvingsgeld voorbereidden. Hoewel de verhoging onafwendbaar zou blijken, had de beweging als grootste verdienste dat “studenten nu weten dat ze zich niet mogen laten isoleren en laten afschilderen als parasieten van de maatschappij”, aldus een participant.

Ook wanneer de regering een juridische bom legt onder het systeem van vrijstellingen, gaan de Universiteit Antwerpen en de Rijksuniversiteit Gent in staking. 3000 studenten daagden op voor een nationale betoging. Op de VUB-

campus kwam een permanente infostand. Een studentenvertegenwoordiger viel vanop het spreekgestoelte toenmalig rector Steenhaut aan op de academische viering van het vijftienjarig bestaan van de VUB. Eén student nam de slogan *Voor onze vrijstellingen gaan wij door het vuur* wel erg letterlijk toen hij een constructie bestaande uit karton en vuurwerk ineen knutselde en in brand stak, om er vervolgens met veel gevoel voor dramatiek enkele malen doorheen te lopen.

Ook de kernwapenkwestie zorgde in volle Koude Oorlog voor beroering op de verschillende campussen en ver daarbuiten. Hoogmis waren de 400.000 manifestanten die in 1983 in Brussel betoogden tegen de wapenwedloop en de plaatsing van Amerikaanse kernraketten in België. In 1985 waren er stakingen in de VUB-gebouwen B en C. Elders op de campus richtte men overtuigingspiketten op.

Activisten verzegelden gebouwen met prikkeldraad en kettingen. Het actiecomité koesterde de overtuiging dat het stilleggen van alle universitaire activiteiten een grotere studentenmassa zou bereiken dan eender welke betoging. In een kat-en-muisspel met het stakingspiket probeerde de rector tot drie maal toe de kettingen door te knippen. De toenmalige rechtenpraeses greep een actievoerster bij de keel en trapte haar op de borst. Een fotograaf ontving een klap in het gezicht. Ook de

plechtige openingsceremonie van enkele nieuwe gebouwen op de campus, bijgewoond door ministers Coens en Geens, werd door een zestigal studenten dermate verstoord dat de rector de studenten openlijk ervan beschuldigde afbreuk te doen aan het principe van Vrij Onderzoek, dat volgens hem de vrije meningsuiting diende te waarborgen.

Verwend of getemd?

Terug naar 1986. Inmiddels worden vraagtekens geplaatst achter het verzetsvermogen van de toenmalige studentengeneratie. De algemene coördinatie van de studentenbeweging was sinds eind jaren 1970 immers langzaam doodgebloed. De bal lag echter duidelijk in het kamp van de studenten. “Één slachtoffer tussen de velen, van deze plotse en heftige dadendrang: de zo moeizaam verworven, en toch nooit helemaal verwezenlijkte democratizing van het onderwijs. Nog een droom van de zestiger jaren aan diggelen”, aldus een verontwaardigde hoofdredacteur van *De Moeial*.

De vage regeringscommunicatie over de precieze maatregelen maakt het bovendien moeilijk om het protest te sturen. Wanneer blijkt dat de bevrozing van de sociale uitgaven een besparing van 31,2 miljoen frank (zo'n 773.000 euro) betekent voor de jonge VUB, schiet het Regionaal Actie Komitee (RAK) van de VUB in actie. Een nationaal eisenplatform wordt gelanceerd en dient als steunpilaar van de protestbeweging. Het comité ontwikkelt verkiezingsmechanismen om de monopolisering door partijgebonden studentenverenigingen te vermijden. Petities, pamfletten en affiches worden opgemaakt.

De Sociale Raad laat de zaak intussen niet betijen en doet een boude zet. Wanneer blijkt dat ze als rechtstreeks gevolg van de besparingen 3,5 miljoen euro moet ophoesten, zet ze de Raad van Bestuur van de VUB schaakmat. Indien het gat niet wordt gedicht met de opgebouwde reserves van de universiteit, zou de Sociale Raad weigeren om nog langer financieel bij te dragen aan het prestigieuze zwembadproject, stokpaardje van de toenmalige universiteitsbonzen. Het geld dat beloofd werd voor de cafetaria zou unilateraal door de SoR worden teruggetrokken en aangesproken om hun tekort te dekken. Meteen zal de SoR bovendien het eisenplatform principieel goedkeuren en geld vrijmaken om studentenacties te financieren. De rationaliseringsdrang bleef intussen steeds grotere proporties aannemen. Studierichtingen zouden voortaan minstens vijftig inschrijvingen in elk van de kandidatuursjaren en minstens tien in de licenties moeten hebben om nog langer subsidieerbaar te zijn. ➤

ANTRAKETBETOGING
BRON: BELGA

Door interne twisten binnen de universitaire gemeenschap fluctueerde het collegegeld enige tijd als een wisselkoers

Schaamrood op de wangen

Niet alle studentenacties waren succesvol. Soms waren ze ronduit beschamende blunders. Een rouwstoet, compleet met doodskist en zwarte vlaggen, wilde langs het kantoor van de regeringsafgevaardigde marcheren. Het actiecomité vroeg per abuis echter de verkeerde route aan bij de rijkswacht. Pas op de terugweg werd de stoet zich bewust van de gemaakte blunder. Na onderhandeling met de ordediensten mocht de stoet de opgestelde route dan toch verlaten, maar bij aankomst bleek de regeringsafgevaardigde het hazenpad te hebben gekozen. Gelukkig maar: de brief die de studenten wilden overhandigen, bleek plotseling onvindbaar.

Ook de nationale vergadering van het overkoepelende Nationaal Aktie Komitee (NAK) in Brussel neemt een vreemde wending wanneer enkele Gentse studentenraadsleden plots eisen dat buitenlandse studenten "na hun studies onmiddellijk naar hun land teruggestuurd worden." Enkele Leuvense heethoofden wilden bovendien met onmiddellijke ingang de Generaal Jacqueslaan blokkeren. Andere acties misstaan evenmin onder de

noemer komisch. Een 25-tal studenten bestormt een vergadering van de raad van bestuur om aldaar de broodjes, bestemd voor de leden, te verorberen. Zogezegd verpauperde studenten moesten hun honger stillen door de tafels van de raadsleden af te schuimen.

Genoeg gezeverd

In de lente van 1986 lijken de zaken al wat te bekoelen. Op de campussen in Gent, Leuven en Brussel zijn er amper nog acties. In de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) komen de rectoren tot een gezamenlijke consensus om voor het komende academiejaar een inschrijvingsgeld van 13.000 frank (322 euro) te hanteren, een opdoffer voor de verontwaardigde studenten. Desalniettemin zetten de actiegroepen een frontale aanval in, zowel op universiteit als overheid. Opnieuw gaat men over tot een inschrijvingsboycot die ditmaal, met elf procent minder inschrijvingen, aan de VUB een bijzonder groot succes kende.

De Vlaamse Vereniging voor Studenten (VVS) groef op haar beurt een koninklijk besluit op waaruit bleek dat de beslissingstermijn voor

de verhoging van het inschrijvingsgeld in Gent en Brussel niet was gerespecteerd. De gevraagde 13.000 frank werd plotsklaps onwettelijk. Door interne twisten binnen de universitaire gemeenschap fluctueerde het collegegeld enige tijd als een wisselkoers, maar de consensus herstelde zich uiteindelijk. Ware het niet dat de Raad van Bestuur van de VUB, waarin ook studenten zetelden, daags nadien besliste voor een autonoom behoud van de 10.000 frank.

De officiële verklaring van de VUB-overheid vertoont frappante parallellen met de huidige situatie. "De grootste groep studenten komt uit de categorie van de middengrote inkomentrekkers. Heel wat mensen daaruit vallen juist boven het inkomen waar bijvoorbeeld een studiebeurs verkregen kan worden. Die groep heeft nu juist in de vorige periode, door omstandigheden buiten de universiteit (lees: de overheidsbesparingen), reeds ingeleverd. De Raad van Bestuur heeft geoordeeld dat wij geen zwaardere belasting moesten leggen op juist die middengroep."

De oorspronkelijke besparingsoefening zou uiteindelijk iets lichter uitvallen, al moest de VUB nog steeds op zoek naar 22 miljoen frank (zo'n 545.000 euro). Ook toen al was de truuk van de voor: besparingen opleggen aan universiteiten, maar hen een valse keuzevrijheid verlenen in de manier waarop het gat wordt gedicht. Nieuwbakken rector Loccuifer maakt vanaf de start van het academiejaar

duidelijk: “Volgend jaar meer dan tienduizend vragen, zou niet in tegenstelling zijn met het democratiseringsprincipe.” Het werd onmogelijk om uit eigen zak te blijven bijpassen wat de overheid afnam. Een collegegeld van 14.500 frank drong zich stilaan op.

Links tegen links

Midden oktober 1986 verenigen vierduizend studenten zich in een nationale betoging die reeds sinds de lente gepland staat. Onderwijsminister Coens wordt onder meer vergeleken met de Cambodjaanse Pol Pot die in de jaren zeventig de intelligentia van zijn land uitmoordde. Het NAK wilde een staking forceren op de verschillende campussen, maar door het matige enthousiasme aan de VUB bereikte men slechts een zoveelste rouwactie waarbij studenten een ganse week een zwarte band rond hun arm zouden draaien.

Massale studentenprotesten in Parijs onder het motto *ni gauche, ni droite, mais étudiant* geven een krachtige impuls aan de Belgische studentenbeweging. In Leuven en Gent wordt een nieuw offensief ontketend, met opnieuw bezettingen van de rectoraten en een heldere eis: *weg met de regeringsmaatregelen!* In Brussel vindt op de achtergrond een machtsstrijd plaats tussen VVS en de Marxistisch-Leninistische Beweging (MLB, vroegere studentenorganisatie van de PVDA). In een

poging om mekaar in diskrediet te brengen raakt het protest verlamd. In een ultieme poging om het tij te keren gaat de kring Historia autonoom in staking en bezet opnieuw het rectoraat.

De revolutionaire wind uit Parijs miste haar effect niet. Vlak voor de wintervakantie vindt een laatste nationale betoging plaats. De beweging is groot en onafhankelijk en mobiliseert ongeveer 16.000 studenten. Het zou meteen de laatste grote stuip trekking van de studentenbeweging zijn. Uit onvrede met het zieltjeswinnen van VVS en MLB worden nieuwe structuren opgeworpen. Een Algemene Vergadering waarin aanvankelijk wel vierhonderd studenten alle beslissingen namen, zou voortaan geleid worden door het Algemeen Studenten Komitee/Koördinatie (ASKO). 70 procent verklaart zich bereid om over te gaan tot staking, maar volgens velen verliest het daarbij uit het oog dat de VUB slechts het opgestelde beleid moet uitvoeren.

Hoewel ASKO na de wintervakantie een nationale actieweek hield en haast op dagelijkse basis pamfletten uitdeelde om blijvend terug te koppelen met de basis van de studentenbeweging, deemsterde het enthousiasme opnieuw weg. Teveel energie ging naar het democratisch houden van de verschillende structuren die elkaar in sneltempo opvolgden en vervingen, wat de daadwerkelijke acties

maar zelden ten goede kwam. Vanuit de studentenpopulatie blijft de kritiek op de organisatie aanzwellen. De voortdurende strijd tussen de verschillende politieke fracties drijft de VUB-studenten tot apathie. De bezetting van de VUB-tiek door ASKO lijkt op weinig meer uit te draaien dan een veredelde woon- en slaapkamer van de Leninisten. Opnieuw slaagde men er niet in om de invloed van partijpolitieke belangen in te dammen.

Aan het einde van het academiejaar blijft onduidelijkheid heersen over de toekomstige verhogingen van het collegegeld. Het accent van de acties op de verhoging van het inschrijvingsgeld lijkt enigszins onterecht en ging voorbij aan de eigenlijke oorzaak: de halvering van de sociale toelagen. De VUB, die als enige universiteit de 10.000 frank inschrijvingsgeld behouden had, zag een opmerkelijke stijging in haar studentenpopulatie, wat haar imago als sociaal vriendelijke universiteit alvast ten goede kwam. Het ASKO en de ganse studentenbeweging sterven datzelfde jaar een stille dood. De overheid slaagde erin de besparingen af te wentelen op de universiteiten, hetgeen allerm minst een triomf voor de studentenbeweging was. De eis voor democratisering van het onderwijs werd krachtig herhaald, maar de herleving van een bruisende studentenbeweging bleef een stoute jongensdroom. Net als nu. ♦

INSCHRIJVINGSBOVENVOT VUB SEPTEMBER 1986
BRON: DE MOEDAL ARCHIEF

Inschrijvingsgelden: gelukkig hebben we het Grondwettelijk Hof nog

DOOR RUBEN CLAESEN

De beslissing lijkt genomen. De vraag is niet meer of, maar met hoeveel de inschrijvingsgelden voor hoger onderwijs zullen stijgen. Alle studentenacties ten spijt. Toch zal minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) niet zomaar naar eigen goeddunken de prijs kunnen opdrijven. Daar bestaan namelijk regels voor, en rechters hebben die regels in het verleden meermaals verder ontwikkeld.

Laten we beginnen bij de meest Belgische der vragen: wiens bevoegdheid is dit eigenlijk? Aan de basis ligt het Vlaams Parlement. Zij stellen de krachtlijnen vast in de Codex Hoger Onderwijs. Een modeljaar van zestig studiepunten kost 580 euro. Dat bedrag wordt echter jaarlijks geïndexeerd, zodat het bedrag voor het huidig academiejaar 619,90 euro bedraagt. Voor beursstudenten is dat 103,90 euro, en de bijna-beursstudenten moeten 409,90 euro betalen.

Maar ook de Vlaamse regering heeft een vinger in de pap. Via een decreetsontwerp kan de regering de Codex wijzigen. Het Vlaams parlement moet dat ontwerp dan wel nog goedkeuren. Dat levert zelden een probleem op, aangezien de meerderheid van het parlement ook vertegenwoordigd is in de regering.

Het magische jaar 1983

Studeren is natuurlijk een onderwerp dat ook de internationale gemeenschap niet onberoerd laat. De toegang tot het hoger onderwijs is dan ook een van de vele thema's die zijn aangesneden in het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten dat in 1966, in de schoot van de Verenigde Naties, is opgemaakt. Nochtans kreeg dat verdrag pas veel later uitwerking in België: pas vanaf 1983 kunnen burgers zich op het verdrag beroepen.

Wat maakt dit verdrag zo interessant voor de discussie over het inschrijvingsgeld? Volgens het verdrag erkent Vlaanderen dat het hoger onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor eenieder op basis van bekwaamheid gelijkmatig toegankelijk moet zijn.

Een eerste leesbeurt doet vermoeden dat een verhoging van het inschrijvingsgeld hier lijnrecht tegenin gaat. Dat kan immers bezwaarlijk een poging tot geleidelijke invoering van

kosteloos onderwijs worden genoemd, laat staan een gelijkmatig toegankelijk onderwijs op basis van bekwaamheid. Nochtans beoordelen rechters de bepaling anders. Zij lezen in het artikel een verplichting tot zogenaamde standstill: Vlaanderen mag er in de eerste plaats niet voor zorgen dat de toegang tot het hoger onderwijs verslechtert ten opzichte van de situatie van 1983.

Franken en euro's

In 1983 moesten studenten al inschrijvingsgeld betalen: zo'n 11.000 frank (273 euro) voor gewone studenten, en 1.500 frank (37 euro) voor beursstudenten. Het mijlpaalarrest kwam er in 1992, toen het Grondwettelijk Hof zich voor de eerste keer uitsprak over de draagwijdte van de verdragsbepalingen. De Franstalige studentenkoepel FEF (Fédération des Etudiants Francophones) was naar het Grondwettelijk Hof gestapt omdat het minimale inschrijvingsgeld verhoogd werd naar 21.000 frank (521 euro), bijna een verdubbeling.

FEF kreeg gelijk, maar niet omwille van de drastische verhoging. Waarom dan wel? Het toenmalige parlement van de Franstalige Gemeenschap had enkel een minimumbedrag bepaald. Het Hof beoordeelde dat als onwettelijk, aangezien er geen maximumbedrag was vastgesteld. De regering had zo een te grote carte blanche gekregen om zelf het bedrag te bepalen. Op die manier oefende het een bevoegdheid uit die de wetgevende macht toebehoort.

Belangrijker voor ons: het Hof sprak zich ook uit over de hoogte van de inschrijvingsgelden. Die verhoging – nogmaals: bijna een verdubbeling – deed de koopkracht en het gemiddeld inkomen besteed aan onderwijs, twee gegevens die gestegen waren ten opzichte van 1983, op onvoldoende beduidende wijze toenemen om van een inbreuk op het verdrag te kunnen spreken.

Vertaald naar de actualiteit: wil dat dan zeggen dat een stijging naar 900 à 1000 euro vandaag ook zo zou worden beoordeeld? Dat is niet helemaal zeker. Zoals reeds aangehaald, was de situatie toen anders. Het ging over een minimumbedrag: de regering moest het effectieve bedrag nog vaststellen. Bovendien zijn de inschrijvingsgelden vandaag geïndexeerd. Die indexatie zorgt ervoor dat de gestegen koopkracht en het gestegen gemiddeld inkomen besteed aan onderwijs al in rekening zijn genomen. De extra verhoging van 330 à 430 euro, waar de Vlaamse regering nu aan denkt, zou dan aangemerkt kunnen worden als het gedeelte dat koopkracht en gemiddeld inkomen wél op voldoende beduidende wijze beïnvloeden. Latere rechtspraak zou trouwens bevestigen dat een indexatie van het inschrijvingsgeld geoorloofd is.

Het Grondwettelijk Hof heeft daarnaast nog een principe ontwikkeld: een verhoging mag geen ernstige en aanzienlijke hinderpaal voor de toegang tot het hoger onderwijs opwerpen. Het Hof bracht dit in het arrest uit 2008 meer bepaald in verband met het stelsel voor (bijna-)beursstudenten.

Logischerwijs dient Vlaanderen bij een verhoogd inschrijvingsgeld dan ook de grenzen voor een beurs aan te passen. Immers, studenten die vandaag net uit de boot vallen en geen aanspraak maken op een (bijna-)beurs, worden door een verhoging het hardst getroffen. Volgens dit principe moeten de inkomensmaxima om in aanmerking te komen voor een beurs naar boven worden bijgesteld.

Geen echt precedent

Maar is een toename bovenop de index dan wel of niet geoorloofd? De Nederlands professor Fons Coomans ziet het zo: een maatregel die ingaat tegen de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs of negatief is voor de toegang van kwetsbare groepen tot onderwijs,

NATIONALE STUDENTENBETOGING 2 OKTOBER 2014
BRON: EMILY SCHEWACH

levert een vermoeden van verdragsschending op. Vlaanderen moet dus een toegelaten rechtvaardiging kunnen aantonen en bovendien bewijzen dat een verhoging de toegang niet belemmert. En de overheid heeft wel degelijk een ontsnappingsroute: economische en budgettaire omstandigheden.

Inderdaad, men moet de geleidelijke invoering van kosteloos hoger onderwijs slechts verwezenlijken, rekening houdend met de economische mogelijkheden en de situatie van de overheidsfinanciën eigen aan elk van de staten, zo wees het Grondwettelijk Hof in opnieuw hetzelfde arrest van 1992. Kortom: de brede paraplu van het algemeen belang, zo vulde latere rechtspraak aan.

En laat dat nu net het motief zijn dat de Vlaamse regering aanwendt om zich te verdedigen. Een zonneklaar precedent is er op dit moment niet. Het Grondwettelijk Hof heeft zich, buiten het voor ons beperkt bruikbare en reeds besproken arrest van 1992, in dit verband nog niet uitgesproken over een algemene verhoging van het inschrijvingsgeld voor alle studenten. De keren dat het er zich wel over boog, betrof het verhogingen in kleinere deelsectoren van het hoger onderwijs, zoals de inkantelende academische lerarenoplei-

ding (2008) en het kunstenunderwijs met beperkt leerplan (1994), ging het over nevenkwesties zoals de bevoegdheidsdelegatie van het parlement aan de regering (1996), over de bijkomende inschrijvingsgelden in Franstalig niet-universitair hoger onderwijs (2007) of was er een vermeende discriminatie, meer bepaald tussen het Franstalige korte en lange type hoger onderwijs (2008).

Stel: het Hof moet zich uitspreken

Het valt dan ook niet te voorspellen wat het Grondwettelijk Hof zou beslissen over de verhoging van Crevits. De afweging tussen de standstillverplichting en de economische motieven van algemeen belang lijkt de meest prangende vraag. Dat wordt hoe dan ook een feitenkwestie. Waarom is immers een verhoging naar pakweg 950 euro wel geoorloofd, en naar bijvoorbeeld 1500 euro niet? Wat als de inschrijvingsgelden over vier jaar nog eens met hetzelfde bedrag worden verhoogd?

Er zijn dus genoeg argumenten voorhanden om deze verhoging als een verdragsschending te doen kwalificeren. Zo zei VUB-rector De Knop in zijn rede op de academische opening nog dat het inschrijvingsgeld minstens naar 1.280 euro moet stijgen om de rekening te

doen kloppen. Dat is meer dan een verdubbeling. Maar waarom klopt de rekening momenteel niet? Omdat universiteiten en hogescholen al jarenlang lijden onder de onderfinanciering van ... de Vlaamse overheid. Zo kan je de notie van 'algemeen belang' natuurlijk ook interpreteren.

Ook de vergelijking met andere buurlanden, als ware Vlaanderen een onderwijsparadijs dat veel buitenlandse studenten aantrekt op kosten van de Vlaamse belastingbetaler, lijkt geen stand te kunnen houden voor het Grondwettelijk Hof. Nooit heeft het Hof in zijn zes relevante arresten een vergelijking met onze buurlanden gemaakt. Haar uitgangspunt is steeds de standstillverplichting geweest, en als die omstandigheden al in aanmerking werden genomen, waren ze op strikt Belgische leest geschoeid en keek het naar de staat van de overheidsfinanciën in het algemeen.

Zo ver zal het Grondwettelijk Hof zich nooit laten afleiden. Immers, een vergelijking met de buurlanden impliceert ook dat het nader zal moeten onderzoeken hoe de buitenlandse beurzensystemen in elkaar zitten. En die kunnen een vergelijking met de buurlanden nu niet echt doorstaan.♦

Kunst in de metro

DOOR SOFIE VAN WAEYENBERGHE
FOTOGRAFIE: EMILY SCHENNACH

In de Brusselse metro passeren wekelijks meer dan 2,5 miljoen mensen. Vaak gehaast, vaak dezelfde route. Wie opkijkt, merkt dat de metro in onze hoofdstad niet alleen het grootste netwerk in de Benelux is, maar wellicht ook het grootste museum. Meer dan tachtig kunstwerken sieren de 69 Brusselse metrostations. Er zit meer in je metro dan je denkt.

In station **Beekkant** installeerde **Guy Vandenbranden** een mozaïek van vijftien elementen aan geometrisch glasraam.

Selfietijd, want: Het licht- en vormspel van kleurige glasramen over het ijzeren plafond van het eerder sober ingerichte station Beekkant is meer dan de moeite om eens in het echt te zien. Daarbij, wanneer zie je zo nog eens moderne kunst uit glas?

Steek die smartphone maar weg, want: Een aantal onder jullie zal zich afvragen sinds wanneer raamwerken onder de noemer kunst vallen. Een aantal anderen zal aangeven dat ze dit thuis zelf ook kunnen maken.

Beekkant

Stuyvenberg

Aan het uiterste van metrolinies hangt een beeldengroep uit terracotta die het leven van koningin Elisabeth II weergeeft. **Twee keer passeren, want** de beeldenpoppen zijn opvallend gedetailleerd. **Kijk af, want** koningin af, zoals Albert Einstein in Brussel.

Toch maar zo laten, want de beelden doen spookachtig aandoen, wellicht

Onder de **Beurs** hangt uw aandacht.

Wie vanuit de tram het immense, donkere

Delvaux. Het werk van de weinige melangeur

Kijk omhoog, want Delvaux gezien in de trams) is uniek.

Volgende halte dat het scherpe beeld

scherp kan zijn.

Niet aan impressies

nog de abstractie leeft echt, want

het metrostation **Sta stil en kijk**

cilinders is wel een verrassingselement

weerkaatsing van

Stap rustig weg interactief kunstwerk

zonder iets op te

Beurs

Voor u station **Delta** binnenstapt, kijk eerst naar het werk van **Abbeele**, een constructivist, maakte van gekleurde vlakken die de rust en systematiek weergeven. Jammer dat de omgeving ie

onteert het geheel.

De binnenkant is wat station Delta echt is. De krachten bundelde met **Christian Dotremont**

vloeiende, stripachtige stijl is onmiddellijk **Kijken, want:** Alechinsky is één van de

zijn tekenstijl past wonderwel in de archi **Negeren, want:** De woordtekeningen van

afmaakten, zijn helaas niet meer leesbaar. **mini-Delhaize**, misschien niet de beste p

h

zijn zes ligt station **Stuyvenbergh**, waar **Yves Bosquet** sta liet optrekken. Het gaat om verschillende momenten in het n, derde koningin van België, die de kunsten nogal genegen was haar laatste verblijfplaats.

want: Bosquet weet goed hoe hij emoties moet weergeven. De railleerd en beelden ook een aantal goede vrienden van de stein. Het is ook een uniek concept in de ondergrondse kunst in

want: Hoewel goed opgevat, kunnen de beelden soms wat cht niet de bedoeling van de kunstenaar.

s vragen niet één, maar twee kunstwerken dringend om

trams komt en de trappen omhoog gaat, ziet achter zich ertien meter lange *Nos Vieux Trams Bruxellois* van **Paul** werk van de Belgische meester is waarschijnlijk één van ancholische werken in het ondergrondse netwerk.

want: Je moet minstens één keer in je leven een hebben. Het dromerige karakter van zijn werk, met opvallend veel mechanische elementen (hier vooral

want: Uniek betekent ook 'specifiek', wat wil zeggen contrast tussen Delvaux's wereld en de echte soms wat

isionisme gewaagd? Geen angst, de Beurs herbergt ook e constructie *Moving Ceiling* van **Pol Bury**. Dit kunstwerk het reageert op de luchtstromen van de ventilatoren in n.

want: Het gestage draaien van de roestvrijstalen een aantal minuten van je tijd waard. Het ment is een prominent onderdeel van Bury's werk en de an het licht verandert continu.

want: Ondanks Bury's inspanningen om dit een werk te maken, ben je het wellicht al voorbij gestapt e merken.

Petillon, een niet onbekend station voor de gemiddelde VUB'er. Het werk van **Jules-Clément Lismonde**, Brussels kunstenaar, hangt er dwars boven de sporen. De koperachtige golven zijn eigenlijk geanodiseerd aluminium, maar laat u dat niet te veel aan het hart komen.

Zeker stoppen, want: Je gaat dit station nog regelmatig gebruiken. De zuivere lijnen zijn een toonbeeld van Lismondes stijl. Daarbij reflecteren ze het licht van het half doorschijnend perron, wat een leuk effect heeft.

Onmiddellijk doorrijden, want: Lismonde staat vooral bekend om zijn tekenstijl, hoewel hij ook regelmatig met wandtapijten en glasraam werkt. Dit is dus niet 's mans *core business*. Niet voor liefhebbers van figuratieve kunst.

Petillon

erst eens naar de buitenkant. **Jan Van den** n het gebouw een geometrisch spel van atiek van het metroreizen moeten ts minder meegaat in zijn verhaal. De graffiti

de moeite maakt; **Alechinsky**, die de **emont**, tekende zeven panelen. Alechinsky's k herkenbaar voor de liefhebber.

bekendste kunstenaars op dit parcours en itectuur van het Deltastation.

an Christian Dotremont, die het werk ar. Het werk is ook opgesteld tegenover een laats.

Delta

HAHAHAHAHAHAHAHA

...EN TOEN VERTELDE IK HEN
DAT HET ONDERWIJS DEMOCRATISCH
ZAL BLIJVEN...

